

Kretingos muziejus

DONATAS BUTKUS

**LAZDININKŲ , KALNALAUKIO KAPINYNO (A1708),
KRETINGOS R.,
2007 METŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRINĖJIMŲ ATASKAITA**

Kretinga

2008 m.

TURINYS

Įvadas _____	3
Tyrinėjimų aprašymas _____	5
Perkasa Nr. 43 (134) _____	5
Kapas Nr. 84 (492) _____	9
Žirgo kapas Nr. 11 _____	10
Senovės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis _____	11
Duobė Nr. 128 _____	11
Perkasa Nr. 44 (135) _____	12
Kapas Nr. 85 (493) _____	13
Kapas Nr. 86 494) _____	13
Kapas Nr. 87 (495) _____	14
Kapas Nr. 88 (496) _____	15
Kapas Nr. 89 (497) _____	15
Perkasa Nr. 45 (136) _____	16
Dvigubas kapas Nr. 90/A, B (498) _____	17
Kapas Nr. 91 (499) _____	18
Išvados _____	20
Radinių sąrašas _____	23
Brėžinių sąrašas _____	39
Piešinių sąrašas _____	40
Fotografijų sąrašas _____	41
Priedų sąrašas _____	44
Brėžiniai _____	48
Piešiniai _____	62
Fotografijos _____	65
Priedai _____	98

ĮVADAS

Lazdininkų (Kalnalaukio) kapinyno, buvusio respublikinės reikšmės archeologijos paminklo AR – 490, o dabar - Lietuvos respublikos nekilnojamosios vertybės A 1708 tyrinėjimus 1940 m. pradėjo Kauno Vytauto didžiojo muziejus (tyrimų vadovas konservatorius Pranas Baleniūnas). Kretingos muziejaus archeologai Donatas Butkus ir Julius Kanarskas kapinyno tyriėjimus pradėjo 1991 metais (*Butkus D., Kanarskas J.* Lazdininkų (Kalnalaukio) plokštinio kapinyno (Darbėnų apyl., Kretingos raj.) 1991 metų archeologinių tyrinėjimų ataskaita. Kretinga, 1992). Iš viso 1991 – 1993, 1996 – 1997, 2000 – 2001, 2003 ir 2006 metais muziejus ištyrė 1313,4 m² dydžio plotą, kuriame aptiko ankstyvojo geležies amžiaus – senojo geležies amžiaus pradžios senovės gyvenvietės kultūrinį sluoksnį su stulpavietėmis, židiniai, nenustatytos paskirties duobėmis, akmenų konstrukcijomis ir pavieniais radiniais, 52 II – III a. griautinius kapus su akmenų vainikais ar be jų ir 4 VII a. griautinius kapus (*Butkus D.* Lazdininkų (Kalnalaukio) plokštinio kapinyno (Darbėnų apyl., Kretingos raj.) 1992 archeologinių tyrinėjimų ataskaita. Kretinga, 1993; *Butkus D.* Lazdininkų (Kalnalaukio) plokštinio kapinyno (Darbėnų apyl., Kretingos raj.) 1993 metų archeologinių kasinėjimų atskaita. Kretinga, 1996; *Butkus D.* Lazdininkų (Kalnalaukio) plokštinio kapinyno AR – 490 (Darbėnų sen., Kretingos raj. savivald., Klaipėdos aps.) 1997 m. archeologinių kasinėjimų ataskaita. Kretinga, 1999; *Butkus D.* Lazdininkų (Kalnalaukio) senovės gyvenvietės ir kapinyno (Lazdininkų k., Darbėnų sen., Kretingos raj.) 2000 m. archeologinių tyrinėjimų ataskaita. Kretinga, 2001; *Butkus D.* Lazdininkų (Kalnalaukio) senovės gyvenvietės ir kapinyno (Lazdininkų k., Darbėnų sen., Kretingos raj) 2003 metų archeologijos tyrimo ataskaita. Kretinga, 2004; *Kanarskas J.* Lazdininkų, Kalnalaukio kapinyno (A1708), Lazdininkų k., Darbėnų s – ja, Kretingos r. sav., Klaipėdos aps., 2006 metų archeologijos tyrimų ataskaita . Kretinga, 2006-2007.

1998 m. kapinyno žvalgomojusius archeologijos tyrimus vykdė archeologė dr. Audronė Bliujienė, kuri nustatė rytinę kapinyno ribą. Ji ištyrė 182,5 m² dydžio plotą, kuriame rado 21 griautinį IV – VI a., 2 griautinius VII a. pradžios, 4 degintinius ir 1 simbolinį X – XII a. kapą (*Bliujienė A.* Lazdininkų (Kalnalaukio) kapinyno (Kretingos raj.) 1998 metų archeologinių tyrinėjimų ataskaita. Vilnius, 1999).

Iš viso 1991 – 2006 metais kapinyne Kretingos muziejaus ištyrė, įskaitant ir dr. A. Bliujienės tyrinėjimus, 1495,9 m² plotą, kuriame rastas ankstyvojo geležies amžiaus – senojo geležies amžiaus pradžios senovės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis, 52 griautiniai II – III a. kapai su akmenų vainikais, 21 griautinis IV-VI ir 6 VII a. griautinius kapus, 4 degintinius ir I simbolinį X-XII kapus.

2007 m. rugpjūčio mėn. 4 d. – rugsėjo 14 d Kretingos muziejaus organizuota archeologinė ekspedicija tęsė kapinyno tyrinėjimus. Pagrindinis jų tikslas – išplėsti kapinyno tyrinėjimus. Tyrinėjimai buvo vykdomi pagal 2007-07-09 parengtą projektą „Lazdininkų, Kalnalaukio kapinyno (A1708), Kretingos r., tyrinėjimų programa 2007 metams“ (priedas Nr. 2), kurį svarstė ir patvirtino Mokslinė archeologijos komisija prie Kultūros paveldo departamento. Tyrinėjimų programą pagal kultūrinės veiklos projektą „Lazdininkų (Kalnalaukio) kapinyno /kultūros vertybė A1708, Darbėnų s – ja/ archeologiniai tyrinėjimai – vakarų baltų materialinės kultūros pažinimas ir išsaugojimas ateičiai“ finansavo Kretingos rajono savivaldybė.

Pagal Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Kultūros paveldo departamento 2007-07-24 išduotą leidimą Nr. 141 (priedas Nr. 1) tyrimo darbams vadovavo archeologas, muziejaus archeologijos skyriaus vedėjas Donatas Butkus. Preparavimo darbus vykdė samdomi darbininkai iš vietinių gyventojų tarpo. Tyrimų metu naudotas metalo detektorius Garret ACE 250. Tyrimus fiksavo Donatas Butkus ir muziejaus dailininkė Inga Idaitė. Archeologinių tyrinėjimų medžiaga ir radiniai parvežti į Kretingos muziejų, kuriame archeologas D. Butkus atliko baigiamąjį kai kurių radinių preparavimą ir pirminių konservavimą. Radiniai ir tyrimų medžiaga (brėžiniai, nuotraukos) perduoti saugoti į Kretingos muziejaus fondus (priedas Nr. 3). Ataskaitą ruošė Kretingos muziejaus archeologijos skyriaus vedėjas Donatas Butkus, planus braižė Kretingos muziejaus dailininkė Inga Idaitė.

Ataskaitoje aprašomų kapų ir kultūrinio sluoksnio gyliai skaičiuojami nuo esamo žemės paviršiaus. Perkasų ir kapų aprašyme skliausteliuose įrašytas suvestinis perkamos arba kapo numeris, pradedant nuo 1940 m. tyrinėjimų. Radinių sąrašė skliausteliuose pateikiamas suvestinis radinio numeris nuo 1991 m. Kretingos muziejaus tyrinėjimų, įskaitant ir dr. A. Bliujienės 1998 m. aptiktus radinius.

TYRINĖJIMŲ APRAŠYMAS

Perkasa Nr. 43 (134) (pav. 2-7; nuotr. 1-34, radinių sąrašas Nr.1-28).

2007 m. ištirtos trys perkastos Nr. 43 (134), Nr. 44 (135) ir Nr. 45 (136). Perkasai Nr. 43 (134)(pav. 2, nuotr. 1) atmatuotas plotas kapinyno Š dalyje, tarp 1991 metais tirtos perkastos Nr.1 (92) pietryčiuose ir 1992 m tirtos perkastos Nr.2 (93) pietvakariuose, ant kalvelės šlaito, nuolaidėjančios į ŠR – ŠV. Atmatuota perkasa yra pailga ŠR – PV(20°-200°) kryptimi ir yra 2 x 6 m dydžio. Jos pietrytinė kraštinė sutampa su perkastos Nr. 1 (92) šiaurės vakarine kraštine ir atkartoja 1991 metais naudotą numeraciją, nes pažymėta iš ŠR į PV skaičiais nuo 1 iki 6. Šioje pusėje buvo palikta minimali kontrolinė juosta kv. 1-4 ribose perkastos PR sienelės pjūviui fiksuoti. Perkastos šiaurės rytinė kraštinė pratęsia 1991 m. tirtos perkastos ŠR kraštinę šiaurės vakarų kryptimi ir jos plotis iš PR į ŠV pažymėtas raidėmis G, H. Perkastos PV dalis ribojasi su 1992 metais ištirtos perkastos Nr. 2 (93) ŠR kraštine, dėl ko šioje vietoje perkastos Nr. 43 (134) sienelės pjūvis nefiksuotas. Perkasai Nr. 43 atmatuotame plote bandyta išsiaiškinti, ar joje yra palaidojimų su akmenų vainikais ir ar tęsiasi toliau į ŠR ir ŠV apatinis ankstyvojo kultūrinio sluoksnio horizontas, siekta išsiaiškinti jo ribas, paskirtį ir chronologiją. Perkastos plotas tyrinėjimų metu tikrintas metalo detektoriumi. Velėna ir ariamasis sluoksnis nuimtas kastuvais, maišytų žemių sluoksnis skustas mentelėmis.

Perkastos plote nuimta velėna, susiformavusi po 1991 metų tyrinėjimų, ir 26-30 cm storio armens sluoksnis. Po armeniu susidurta su tamsia, permaišyta žeme. ŠR perkastos dalyje maišytos žemės buvo tamsesnės, su angliukais ar vietomis įsiterpusiais degėsiams. Su angliukais susidurta jau 33 cm (perkastos PV dalis) – 34 cm (perkastos ŠR dalis) gylyje, o kv. G, H-1,2 ir kv. G-2 ribose išryškėjo paskiri degėsių ploteliai. Kultūrinio sluoksnio storis perkastos PV dalyje siekė 20-18 cm. ŠR perkastos dalyje jo stris svyravo nuo 28 iki 36 cm, o duobėje Nr.128 - nuo 38 iki 54 cm.

Perkastos Nr.43 ploto ariamajame sluoksnyje ir po juo esančiame kapinyno horizonte surinkta pavienių radinių iš suardytų kapų (žr. Radinių sąrašas. Perkasa Nr. 43. Atsitiktiniai radiniai iš ariamojo sluoksnio ir kapinyno horizonto).

Iš ariamajame sluoksnyje aptiktų radinių reikia išskirti kv. G-3 plote 4 – 13 cm gylyje atidengtą radinių grupę (pav. 4:6; rad. sąr. Nr. 4-6; nuotr. 3, 4, 5:1-3). Ją sudarė dvi išgaubto skerspjuvio apyrankės ir Romos moneta – sestercijus. Viena iš apyrankių išliko tik pusė. Likusi

apyrankės dalis, kaip vėliau paaiškėjo, buvo rasta 1991 m. perkastos Nr. 1 plote kaip atsitiktinis radinys. Pažymėtina, kad sveikosios apyrankės viduje išliko paskiri beržo tošies fragmentai, būdingi beržo tošies dėžutėms ar apyrankių paketams. Tikėtina, kad rastosios apyrankės ir sestercijus buvo sudėti į panašią dėžutę, dažniausiai randamą II-III a. griautiniuose vyrų kapuose, mirusiojo galvūgalio srityje. Per 12 cm į R nuo aukščiau aprašytos radinių grupės, ties kv. G-3 ŠR riba, 65 cm gylyje išpreparuota keramikinė šukelė nuo lipdytinio plonasienio miniatiūrinio puodelio angokraščio – kaklelio vietos (pav. 3:9; rad. sąr. Nr. 9; nuotr. 6-10). Šukė rasta greta 50 – 68 cm gylyje gulėjusio akmens, kuris įėjo į nedidelio akmenų vainiko tipo konstrukciją, fiksuotą kv. G – 2,3.

Iš atsitiktinių radinių masės išsiskiria degintinio kaulo, vamzdinio (akyta vidinės sienelės struktūra ?), fragmentas, nenustatytos priklausomybės (pav. 3:10; rad. sąr. Nr. 10; nuotr.6:9). Nedidelis fragmentas (1,6x1x0,4 cm) aptiktas 42 cm gylyje tamsių maišytų žemių sluoksnyje, kv. G – 3, virš aukščiau paminėtos akmenų konstrukcijos - vainiko PV dalies.

Gretimame kv. H-3, virš kitos akmenų konstrukcijos, rastos dvi Romos imperijos monetos – sestercijai (pav. 3:16,17; rad. sąr. 16, 17; nuotr.6 : 6,5). Jie aptikti 15 ir 30 cm gylyje per 40 – 60 cm į ŠV nuo aukščiau paminėtos apyrankių ir monetos grupės, galėjo priklausyti tai pačiai tošinei dėžutei ar bent kitam suardytam kapui. Tikėtina, kad žiedo fragmentas iš kv. G-3 (pav. 3:8; rad. sąr. Nr. 8; nuotr.6:3; gylis 29 cm) taip pat yra minėtame kape buvusios įkapės likutis.

Perkastos Nr.43 Š kampe, kv. H – 3 Š kampe 39 cm gylyje išpreparuota lipdytinio miniatiūrinio puodelio šukė (pav. 3-15; rad. sąr. 15;). Vėliau muziejuje aprašant radinius paaiškėjo, kad ji yra perkasoje Nr. 43 ištirtame kape Nr.84 surasto puodelio dalis. Aptiktoji šukelė paklijuota prie kape rastojo puodelio fragmento ir todėl atskirai nefotografuota. Nedidelė to paties kape Nr. 84 rasto puodelio šukelė išpreparuota kv. G - 2 Š kampe, 52 cm gylyje (pav. 3:3; rad. sąr. 3). Ji taip pat atskirai nefotografuota, nes paklijuota prie to paties puodelio.

Antra gausesnė radinių grupė iš suardyto II – III a. kapo rasta kv. H-5 plote bei gretimuose kv. H-4 ir H-6 (pav. 3:18-28; rad. sąr.18-28). Visi nurodyti dirbinių fragmentai dengėsi 29-37 cm gylyje. Paminėtina šukelė – angokraščio – sienelės fragmentas nuo miniatiūrinio puodelio gludintu paviršiumi I(pav.3:23, rads.sār. Nr. 23, nuotr.6:2) Panašūs puodeliai Lazdininkų, Kalnalaukio kapinyne aptikti vyrų kapuose ir laikomi importu iš Sambijos pusiasalio. Čia buvus vėliau suardytą vyro kapą netiesiogiai patvirtintų dėželinės antkaklės dekoratyvinis elementas – dėželės viršaus dekoratyvinė dalis iš keturių koncentrinų

žiedelių ir mėlyno stiklo akutės karpytos skardelės apside (pav. 3:13; rad. sąr. Nr. 13; nuotr.6:4; gylis 34 cm) bei žirgo danties vainikas (pav. 3:14; rad. sąr. 14, nuotr.6:8; gylis – 34 cm). Tyrimų eigoje perkastos PV dalyje, kvadratų G-6 ir H-5,6 ribose rasta duobė, kuri traktuota kaip žirgo kapas Nr. 11. (pav. 3; nuotr.7, 22-24). Panašios žirgo galvos aukos aptiktos Lazdininkų, Kalnalaukio kapinyne greta II – III a. griautinių vyrų kapų, mirusio kairėje iškastoje atskiroje duobėje.

Perkastos Nr. 43(134) ploto armenyje, 19 cm gylyje rastas vienintėlis geležinis dirbiny – geležinis ietigalis (pav. 3:1; rad. sąr. Nr. 1; nuotr. 6:11). Ietigalio fragmentas aptiktas aiškiai ne savo vietoje, nes nerasta plunksnos viršūnės ar įmovos dalys ar bent korozijos produktų liekanos.

Tirto ploto Nr. 43 ŠR dalyje susidurta su nuardyto akmenų vainiko liekanomis ir akmenų konstrukcijomis ir paskirais akmenimis, kurie galėjo būti ankstesnių vainikų dalimi (pav. 3; nuotr. 7-9,12). Atkreiptas dėmesys į skirtingą gylį, kuriame rasti vainikams priskiriami akmenys.

Pagal atsidengimo gylį perkasoje , t. y., jos ŠR sienoje išsiskiria lauko riedulys, kuris kyšojo virš perkastos vietos per 7 cm. Bendro 42 cm aukščio, 60 cm ilgio ir per 36 cm į perkastos plotą dalinai išlindusį stambų riedulį būtų galima laikyti vainiko dalimi, jei ne sodybės savininkės J. Milašienės liudijimas (pav.3,7, nuotr.7,9,12). Pasak jos, akmuo įverstas į iškastą duobę melioracijos darbų metu 1974 ar 1975 metais kaip sklypo riboženklis. Akmuo po tyrinėjimų paliktas perkastos sienoje, savo vietoje. Išlikusio vainiko fragmentu reikėtų laikyti grupę iš 2 stambesnių (18x21x16 ir 20x17x13 cm dydžio) lauko riedulių ir vieno mažesnio akmens tarp jų, kuri pradėjo ryškėti jau armenyje - 16-18 cm gylyje (pagrindai atsidengė 31-32 cm gylyje), kv. G, H-1 sandūroje (pav. 3, nuotr.7,8,9). Išlikusi vainiko dalis orientuota P – V kryptimi. Šiek tiek į P per 36-40 cm, kv. G-2 ribose panašiam gylyje (25-28 cm) pradėjo dengtis panašūs savo dydžiais 2 akmenys, kurių pagrindai buvo užfiksuoti 45-47 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Labiau į PV nutolusio akmens PV dalį juosė degėsių sluoksnelis, preparavimo metu fiksuotas 35 cm gylyje (pav.3, nuotr.8).

Žemiau 30 cm lygio perkastos ŠR dalyje atidengtos akmenų grupės ir paskiri akmenys. Pagal atsidengimo gylį aptartam vainikui (kv. G, H-1) artimesnė kv. H-3 išpreparuota kompaktiška akmenų konstrukcija iš 6 lauko riedulių, kuri pradėjo dengtis 29-38 cm gylyje ir užėmė 65 x 44 cm plotą atitinkamai ŠR – PV ir ŠV – PR kryptimis (pav.3; nuotr. 8-12). Jai sukrauti panaudoti akmenys, kurių dydis 23x20, 28x22, 27x20, 24x22, 33x18, 23x15, o storis nuo 18 iki 30 cm. Akmenų pagrindai atidengti 56-66 cm gylyje. Apie PR ir P šios akmenų

grupės pakraštį pastebėtas tamsių žemių degėsingas sluoksnelis, nusitęsęs R – V kryptimi (nuotr.8). Kv. G-2,3 sandūros plote, prie perkastos PR sienos, 42-53 cm gylyje dengėsi antroji akmenų konstrukcija, labiau panašesnė į nedidelį pailgą akmenų vainiką (pav.3; nuotr.12-14) .

Reikėtų pabrėžti, kad aptartos akmenų konstrukcijos buvo krautos duobės Nr. 128 pakraščiuose ar šalia jos jų konstrukcijų ypatumai, kaip ir duobė Nr.128, aptarti skyrelyje, kuriame kalbama apie senovės gyvenvietės kultūrinį sluoksnį.

Pavieniai akmenys, galimai iš buvusių vainikų ar kitų suardytų struktūrų, dengėsi nuo 30 iki 48 cm gylio o jų pagrindai užfiksuoti 52-64 cm gylyje (pav. 3; nuotr.12,15). Akmenų dydžiai įvairūs: 24x17x17cm, 21x15x18 cm, 27x23x17 cm, 22x20x22 cm, 21x19x14 cm. Po kai kuriais iš jų aptiktos griautinio kapo Nr. 84 įkapės.

Iš viso perkastos Nr. 43 (134) vietoje buvo atidengtas ir ištirtas 12 m² dydžio plotas. Kontrolės tikslais buvo atidengtas 1992 metais tirtos perkastos Nr. 2 (93) dalis kvadratų G, H – 7 ploto, kuris į bendrą perkastos kvadratūrą neišskaičiuotas. Atidengtame perkastos Nr. 43 (134) plote aptikta dalinai apardytas II – III a. griautinis moters kapas Nr. 84 (492) (pav.4; nuotr.. 15-20), suardytas žirgo kapas Nr. 11, kapinyno horizonte surinkta pavienių dirbinių iš suardytų kapų. Apatiname senovės gyvenvietės horizonte ištirta duobė Nr. 128 (buvęs lauko Nr. 129) (pav. 6, nuotr.. 0).

Konstatuota, kad griautinis moters kapas Nr. 84 buvo įkastas į senovės gyvenvietės kultūrinį sluoksnį. II – III a. kapo kontūrai taip ir neišryškėjo maišytose žemėse. Kai kurie radiniai iš kapo Nr. 84 aptikti po maišytų žemių sluoksniu ir akmenimis ne savo vietoje - už kapo ribų. Tai leidžia kelti prielaidą, kad virš kapo vietos aptikti akmenys krauti į vainiką jau vėlesniam, neišlikusiam palaidojimui. Tam galėjo būti panaudoti ir ankstyvesnio kapo Nr. 84 vainiko akmenys (jei toks vainikas buvo). Vėlesnis vainikas ar vainikai, matomai, apardyti dirbant žemę ir vykdant melioracijos darbus.

Apardytas griautinis moters kapas Nr. 84 (492) (pav.3, 4; nuotr. 8, 15-20,21; radinių sarašas Nr. 29-33)

Kapo duobės ar karsto kontūrai maišytose žemėse neišryškėjo. Mirusiosios griaučiai sunykę. Dalinai apardyto kapo situacija nustatyta pagal išpreparuotas įkapes. Jos dengėsi perkastos ŠR dalies kvadratų G, H-1, 2 ribose įvairiame gylyje, 50 - 68 cm nuo žemės paviršiaus. Kai kurios įkapės aptiktos po akmenimis. Pagal įkapių išsidėstymą nustatyta, kad mirusioji gulėjo kape paguldyta galva į ŠR 20° kampu.

Miniatiūrinio puodelio liekanos išpreparuotos ties kv. G-1 ŠV pakraščiu, 58-66 cm gylyje (rad. sąr. Nr. 29, pav. 4:1, nuotr. 21-1). Jos gulėjo šalia akmens ir po juo. Pats akmuo 21x15x18 cm dydžio ir dengėsi 34-52 cm gylyje. Nukėlus akmenį, bet giliau jo pagrindo, maišytų žemių sluoksnyje 56-58 cm gylyje rasta miniatiūrinio puodelio dalis- sienelės – angokraščio fragmentas. Likusi puodelio dalis - dugnelis aptiktas šiek tiek toliau į P nuo rastųjų puodelio fragmentų, ties akmens P pakraščiu, bet giliau – 61-66 cm gylyje. Dugnelis statmenas, pakrypęs išorine dalimi į P. Nedideli to paties miniatiūrinio puodelio fragmentai (rad. sąr. Nr. 29; pav. 3), kaip buvo paminėta aukščiau, aptikti atitinkamai kv. G-1 Š kampe 39 cm gylyje ir kv. H-2 Š kampe, 52 cm gylyje. Iš viso surasta tik pusė puodelio – didžioji dalis dugnelio ir sienelės.

Moteris buvo palaidota su papuošalais - apvarėle (?)iš 2 dekoruotų karolių ir 2 lazdelinių geležinių smeigtukų. Papuošalai aptikti skirtinguose gyliuose., į V – PV nuo puodelio, per 20-60 cm nuo pastarojo. Apvarėlę sudaro 1 raudonos emalės karolis ir 1 žalsvo stiklo matiniu paviršiumi karolis. Emalės karolis dengėsi 50-52 cm gylyje, kv. H - 1 P kampe (pav. 4:5; rad. sąr. Nr. 33/1; nuotr.21:5). Antrasis karolis rastas 20 cm atstumu į R nuo pirmojo, kv. G-1 tamsiose maišytose žemėse 58 cm gylyje (pav. 4:6; rad. sąr. Nr. 33-2; nuotr. 16; 21:4). Jis gulėjo skylute į viršų, per 40 cm į Š nuo smeigtuko, aptikto kv. G-2. Greta stiklo karolio, į PR nuo jo fiksuotas akmuo (27x23x17 cm dydžio, atsidengimo ir pagrindo gyliai – 47-63 cm). Lazdeliniai smeigtukai išpreparuoti skirtinguose gyliuose. Trumpasis, 8 cm ilgio smeigtukas, fiksuotas 62 cm gylyje kilpele į ŠR kv. H – 2 R kampe, turėjo gulėti mirusiosios krūtinės dešinėje (pav. 4:4, rad. sąr. Nr. 32; nuotr.21:6). Ilgasis (13 cm) smeigtukas aptiktas kv. G-2 ŠV pakraštyje, 67-68 cm gylyje tamsesnių žemių sluoksnyje, mirusiosios krūtinės kairėje, taip pat orientuotas kilpele į ŠR (pav. 4:3; rad. sąr. Nr. 31; nuotr. 21:3) . Kaip papildoma įkapė įdėtas smiltainio verpstukas (pav.4:2;rad sąr. Nr. 30; pav.21:2);. Jis rastas 60-64 cm gylyje stačias, tarp trumpojo smeigtuko fragmentų – adatos ir kilpelės, orientuotas taip pat ŠR – PV

kryptimi. Virš smeigtukų taip pat fiksuoti didoki akmenys (22x20x22 cm ir 21x19x14 cm dydžio ir atitinkamai atsidengimo ir pagrindo gyliai 36-58 cm ir 48-64cm).

Sprendžiant pagal įkapių padėtį, mirusioji buvo palaidota galva ŠR 20° kryptimi. Iš kape surastų 6 daiktų išsiskiria dekoruoti karoliai, pagal kuriuos moters kapą galima datuoti II amžiumi. Apararelė su tokio tipo karoliais Lazdininkų (Kalnalaukio) kapinyne aptikta pirmą kartą. Dalis įkapių aptikta ne savo vietose. Jų fragmentai atsidūrė už kapo ribų (pvz. kai kurios puodelio šukės). Gali būti, kad pritaikant senąjį ar ruošiant naują vainiką kitam, neišlikusiam, kapui, dalis įkapių buvo kliudyta. Virš įkapių ir kapo aplinkoje aptikti akmenys daugmaž panašūs savo dydžiais (21-27x15-23x14-22 cm ir pan.) bei atsidengimo ir pagrindų gyliais (nuo 34-52 cm iki 48-64 cm). Akmenų konstrukcijos, panašios į nedidelius vainikus (70x52 ir 65x44 cm dydžio), buvo aptiktos į PR ir PV nuo kapo Nr. 84. Jose sukrautų akmenų viršūnės dengėsi panašiam gylyje (atitinkamai 44-53 cm ir 29-38 cm). Kapo Nr.84 sąsajos su virš jo rastais akmenimis neaiškios.

Kapo Nr.84 chronologija gana neaiški. Armenyje aptikti gausūs atsitiktiniai radiniai (Romos imperijos sestercijai, išgaubto skerspjūvio apyrankės), vainikų liekanos leidžia kapą priskirti II – III a.

Žirgo kapas Nr. 11 (pav. 3, 5, nuotr. 22-24)

Žirgo kapas Nr.11 išryškėjo 45 cm gylyje perkasos Nr. 43 PV dalyje kv. G – H 6 sandūroje. Pašalinus armenį, pradėjo ryškėti kaip tamsesnė dėmė, kuri įžemyje - molyje išsiskyrė kaip pailga 1,20 m x 58-60 cm dydžio tamsi dėmė užapvalintais galais. Padarius skersinį ir išilginį pjūvius ir juos išpreparavus ketvirčiais, paaiškėjo kad tai yra 80-82 cm gylio ir 82 cm ilgio ir 33 cm pločio dugno lygyje, šiek tiek nuožulniom sienelėm duobė, orientuota ŠV – PR (340°-160°) kryptimi. Joje nerasta jokių radinių, išskyrus maišytų žemių užpilde buvusius nedidelius akmenukus (2x3x0,5 - 4,5x3,5x2,5 cm dydžio) ir pavienius angliukus. Pastarųjų daugiau pasitaikė dugno lygyje, duobės ŠV dalyje. Duobės pakraščiuose ir dugne fiksuoti pavieniai akmenys atrasti įžemyje. Ties dėmės PV pakraščiu, 34 cm gylyje aptiktas arklio danties vainikas duoda pagrindą ištirtą duobę traktuoti kaip suardyta žirgo kapą, kuris buvo pažymėtas Nr11. Atsisakyta fiksacijos metu suteikto Nr. 128, nes pradžioje spėta dėmę esant stulpaviete. Panašios žirgo galvos aukos, laidotos duobėse, aptiktos Lazdininkų, Kalnalaukio kapinyne greta II – III a. griautinių vyrų kapų, mirusiojo kairėje iškastoje atskiroje duobėje. Armenyje aplink ištirtą duobę aptikti atsitiktiniai radiniai leistų priskirti aprašytąjį kapą III a. antrai pusei.

Senovės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis. Duobė Nr. 128 (buvęs lauko Nr.129) (pav. 3, 6, nuotr. 10-14, 25-28)

Perkasoje Nr.43 aptiktas senovės gyvenvietei priskirtas kultūrinio sluoksnio apatinis horizontas. Jam būdingas tamsios žemės sluoksnis, maišytas su vietomis pasitaikančiais degėsiais pavieniais angliukais. Jo storis siekė nuo 18 cm PV perkastos dalyje iki 28-36 cm ŠR perkastos dalyje, vietomis duobėse iki 38-54 cm. Čia užfiksuota duobė Nr.128 bei atskiros akmenų konstrukcijos.

Nuėmus kapo Nr.84 įkapes, ploto ŠR dalyje, kv. G, H-1,2 ir dalyje kv.G-3 ribose įžemyje išryškėjo netaisyklingo kvadrato formos dėmė – duobės Nr.128 kontūras. Jos ŠR ir ŠV kampai fiksuoti 65-68 cm gylyje, per 40 cm nuo perkastos sienelių atitinkamai kv.G, H-1 sandūroje ir kv.H-1, 2 sandūra. Dėmė P dalyje paėjo po akmenų konstrukcija, buvusią kv. G-2,3 ribose. Dėmė tirta preparuojant išsėmimo būdu. Tyrimų eigoje paaiškėjo, kad tai yra nevienodo gylio duobė, šiek tiek nuolaidžiom sienelėm. Jos gylis atskirose vietos siekė 75-86 cm. PR dalyje 40 cm grioveliu ji nusitesė link perkastos sienelės, ties šia vieta jos gylis siekė 80 cm. Duobė užpildyta tamsia žeme, maišyta su pasitaikančiais degėsiais ir angliukais. Angliukai surinkti radiokarbono tyrimui.

Senovės gyvenvietei priskirtą kultūrinį sluoksnį galima sąlyginai datuoti laikotarpiu iki II – III a. dėl jame įkasto kapo Nr.84.

Perkasa Nr. 44 (135) (pav. 2, 8-12; nuotr. 35-51; rad. sar.34-50).

PV kapinyno dalyje perkasai Nr. 44 parinktas 12 m² plotas (vėliau išplatintas iki 17 m²) kapinyno PV dalyje, senosios Baužių sodybos vietoje, 12 m atstumu į PR nuo Baužių sodybos šulinio. Jis ligi šiol naudojamas Milašių sodybos šeiminių (Baužių giminių) ir yra pažymėtas plane (pav. 2, nuotr. 35). Be to, perkasa įsiterpia tarp Kauno valstybinio istorijos muziejaus (KVIM) tyrinėtų plotų PR (atstumas iki jų 7-13 m) ir senosios Baužių sodybos šulinio ŠV. Nuo perkastos PV pakraščio iki fermos teritoriją juosiančios tvoros PV yra 40,50 m atstumas. Tyrinėjimų metu nustatyta, kad buvusio Baužių sodybos namo PV dalies pamatų liekanos (jų vieta nustatyta su smaigu, pamatai orientuoti ŠV – PR kryptimi) yra 7,50 m atstumu nuo išplatintos perkastos Nr. 44 PV kraštinės.

Terenas perkastos vietoje nežymiai nuolaidėja į PR pusę. Atmatuota perkasa yra pailga PR – ŠV (110°-290°) kryptimi ir yra 2x6 m dydžio. Jos ŠR, ilgoji, kraštinė pažymėta iš ŠV į PR skaičiais nuo 1 iki 6. Perkastos plotis iš ŠR į PV pažymėtas raidėmis A, B. Kasinėjimų eigoje perkasa ŠR dalyje ties kv. A-4,5 buvo išplatinta per 1 m į ŠR. Išplatintajai daliai suteikta numeracija A¹-4,5. Papildomai pažymėta išplatinta perkastos PV dalis ties kv. B-1-3. Ties kv. B-1 ir dalimi kv B-2 perkastas praplėstas 1 metru. Likusi dalis ties kv. B-2 ir kv. B-3 išplatinta per 1,30 m. Papildomi plotai pažymėti raidėmis C, D. Išplatintos perkastos plotas padidėjo iki 17 m².

Perkasa norėta patikrinti KVIM išvadą, kad šioje vietoje baigiasi kapinyno teritorija. Be to, kapinyno teritorijoje gyvenančios sodybos šeiminių J Milašienės teigimu, jų giminiams Baužiams ketvirtojo dešimtmečio viduryje kasant šulinį, jo vietoje surastas molinis puodelis su 30 monetų. Pasak J. Milašienės, monetos buvo perduotos neįvardintam muziejui. Perkasai parinktą vietą J. Milašienė apibūdino kaip neartą, nes čia buvęs sodybos kiemas.

Perkastos plote nuimtas bendro 26-30 cm storio velėnos ir armens sluoksnis. Po armeniu atsidengė žemė, kurio paviršiuje išryškėjo kapų duobių kontūrai. Žemė – molis.

Perkastos plotas patikrintas su metalo ieškikliu. Armenyje aptikti dviejų dirbinių fragmentai. Vienas jų, neaiškaus vario lydinio papuošalo (smeigtuko ar segės) liekanos rastos ties kv. A¹-4 PR kraštine. Antrasis dirbinėlis – geležinio peiliuko liekanos, aptiktos kv. A-4 ŠR kampe, 38 cm gylyje horizontalioje padėtyje, ašmenimis į ŠR.

Perkasoje Nr. 44 ištirti penki kapai: griautinis vyro *kapas Nr. 85*, griautinis moters *kapas Nr. 86*, griautinis vaiko *kapas Nr. 87*, nenustatytos lyties asmens (be įkapių) *kapas Nr. 88*, griautinis moters *kapas Nr. 89*. Kapų kontūrai išryškėjo 31-39 cm gylyje - žemyje,

nukasius armenį. Kapai orientuoti ta pačia ŠV – PR (350°-170°) kryptimi, o kapų eilė – ŠR – PV (70°-250°) kryptimi.

Griautinis vyro kapas Nr. 85 (pav.8, 9; nuotr.38-40; rad. sar.35-40).

Perkasos PR dalyje, kv.-A, B 5, 6 ribose, 32 cm gylyje išryškėjo kapo duobės kontūras, paeinantis po ŠR perkastos siena. Buvo padaryta 1x1 m išpjova, pažymėta kv.A¹- 5. Atpreparavus išpjovą iki 32 cm gylio, pilnai buvo atidengta kapo duobė., orientuota ŠV – PR (350°-170°) kryptimi. Galvūgalis orientuotas į ŠV (350°). Laidota 47-52 cm gylyje 2,37x50 cm gylio duobėje, skobtiniame karste, kurio žymės menkai teišliko. Šalia karsto š kampo, ties jo pakraščiu guli akmuo 9x7x7 cm dydžio. Priešingoje pusėje, kojūgalio srityje, ties karsto P pakraščiu taip pat guli panašus akmuo, atidengtas 35 cm gylyje. Matomai, abu skirti karstui paremti. Mirusiojo padėtis kape ir lytis nustatyta pagal įkapes, kurios dengėsi 40-46 cm gylyje. Preparuojant kapo duobės užpildą, rasta pilkšvos spalvos titnago nuoskala, su patinos liekanomis vienoje pusėje.

Radiniai. Mirusiojo galvūgalio kairėje, 42-44 cm gylyje, plunksnos smaigaliu į Š rastas 27 cm ilgioimovinis ietigalis. Jis pasviręs įmova žemyn į kapo duobės dugną. Jo įmovos galas sutampa su kapo išilgine ašimi. Ties ietigalio smaigaliu, sudarydamas statų kampą su juo, guli geležinis įmovinis kirvis, ašmenimis ant ietigalio plunksnos, įmova į V. Kirvis aptiktas 41 cm gylyje. Kirvio ašmenys sutrupėję. Iš po kirvio ir ietigalio sandūros, 43-46 cm gylyje išlindusi dalgelės io cm ilgio ir 4 cm pločio fragmentas, pakrypęs žemyn, į kapo duobės dugno pusę, link puodelio. . 86 cm link kojūgalio ant karsto šono, mirusiojo juosmens srityje, 44-46 cm gylyje rasta geležinė ovalo pavidalo sagtis. Mirusiojo galvūgalio dešinėje, priešingoje pusėje, nuo ietigalio įmovos galo per 14 cm atstumą, guli susmegęs 13x10,5 cm plotelyje puodelis. Jis subyrėjęs į trupinius, guli per 9 cm nuo karsto pakraščio viduje karsto.

Pagal įkapes karste palaidotas vyras. Griautinį palaidojimą pagal menkas įkapes galima sąlyginai priskirti VIII – IX a.

Griautinis moters kapas Nr. 86 (pav. 8, 9; nuotr.38,41-43; rad. sar.41-44).

Perkasos PR dalyje, 40-50 cm nuo griautinio vyro kapo į PV, kv.-A, B 4, 5 plote, 30-32 cm gylyje išryškėjo kapo duobės kontūras, paeinantis po ŠR perkastos siena. Buvo padaryta 1x1 m išpjova, pažymėta kv.A¹- 4. Atpreparavus išpjovą iki 32 cm gylio, pilnai buvo atidengta kapo duobė., orientuota ŠV – PR (350°-170°) kryptimi. PR kapo duobės kontūro dalis beveik rėmėsi į PV perkastos sieną. Pagal įkapes galvūgalis orientuotas į ŠV (350°) kryptimi. Kontūro galai užapvalinti. Laidota 51-52 cm gylio ir 250 cm ilgio duobėje skobtiniame karste. Jo

pėdsakai kai kuriose vietose ryškėjo kaip tamsi traši linija. Kapo duobės užpilde, karsto ribose, ties jo PR kraštu ant sienelės 40-45 cm rasta statmena glaziūruota siennele žiestinės keramikos šukelė. Nuo jos iki žiedo buvo 60 cm atstumas. Be to. Kapo duobės užpilde kv. A-4 ir kv. A¹-4. sandūroje susidurta su akyto šlako (?) gabalėliu. Mirusiojo padėtis kape ir lytis nustatyta pagal įkapes, kurios dengėsi 42-49 cm gylyje.

Radiniai. Mirusiosios galvūgalio dešinėje, kv. A-4 Š kampe, 42-49 cm gylyje, rastas keraminis lipdytinis puodelis, pargriuvęs anga žemyn, į kapo duobės dugno pusę, t.y. į PR. Puodelio liekanos užima 16x16 cm plotelį. Jis buvęs 8-9 cm aukščio ir 6-8 cm skersmens anga ir 5 cm skersmens dugneliu. Ant nuožulnios sueižėjusio puodelio sienelės, ties jo angokraščiu, gulėjo gintaro verpstukas, plokštuma pakrypus į PR. Mirusiosios krūtinės dešinėje, kv. A-4, ant karsto sienelės 43-48 cm gylyje aptiktos 3 cm ilgio ir 0,5 cm skersmens vario lydinio dirbinėlio (įvijėlės ?) lekanos. Ji guli ant sienelės įstrižai, pakrypusi ŠV-PR (300°-120°) kryptimi. Kv. B-5, per 15 cm nuo kv. ŠR kraštinės, mirusiosios juosmens srityje, beveik ties kapo išilgine linija rastas įvijinis išplatinta dalimi žiedas, skyle orientuotas ŠV- PR kryptimi. Jis guli beveik kapo išilginės linijos vietoje, per 23 cm į V nuo karsto PR sienelės. Nuo žiedo iki įvijėlės buvo 65 cm atstumas. Žiedas sueižėję nuo jį peraugusio augalo gumbelio. Matyt, mirusioji buvo palaidota ištiesta ir padėta ant juosmens bent viena ranka (kairiaja).

Geležinį peiliuką, rastą 38 cm gylyje ties kv. A-4 ŠR pakraščiu (perkasos ŠR siennele), ant kapo duobės kontūro R pakraščio, reikėtų priskirti prie mirusiajai skirtų įkapių.

Ištirtą griautinį moters kapą galima priskirti VIII – IX a.

Griautinis vaiko kapas Nr. 87 (pav. 8,10; nuotr. 41,42; rad. sar.45-47)

Perkasos centre, 60 cm į PV nuo kapo Nr. 86, kv. A, B – 3 ir kv. B – 4 plote nuėmus armenį dengėsi neaiški dėmė. Kapo duobės kontūras pilnai išryškėjo kaip pailga užapvalintais galais dėmė pasiekus 43-45 cm gylį. Jos ilgis 1,30 m, plotis 35-36 cm, orientuota ŠV – PR (350°-170°) kryptimi. Tarp įkapių susidurta su dantų vainikėlių likučiais. Mirusysis palaidotas galva į ŠV. Įkapės dengėsi 43-47 cm gylyje.

Radiniai. Kapo duobės centre, kapo išilginės linijos vietoje (kv. B-3) 43-47 cm gylyje aptiktas vario lydinio lazdelinis smeigtukas. Smeigtuko adata pakreipta žemyn, ŠR (40°) kryptimi. Iš jo padėties galima spręsti, kad juo buvo susmeigta drobulė, į kurią mirusysis buvo suvyniotas. Smeigtukas visiškai sunykęs. Jo ilgis 9cm, iš kurių 2,5 cm tenka kilpelei (2x2 cm dydžio). Mirusiojo krūtinės srityje, kapo duobės dugne per 13 cm nuo lazdelinio smeigtuko adatos galo, aptikta 2,5 cm ilgio vario lydinio įvijėlė, gulinti išilgai kapo duobės. Priešingoje

kapo duobės pusėje, 43-47 cm gylyje aptikti pasklidę 31 cm ilgio plotelyje miniatūrinio keramikinio puodelio šukės. Tarp jų ir įvijus užtikti dantų vainikėlių liekanos.

Kapą galima datuoti tik remiantis šio perkaso iširtuose kapuose aptiktais įkapių kompleksais., t.y priskirti palaidojimą VIII – IX a.

Nenustatytos lyties asmens be įkapių kapas Nr. 88 (pav. 8,10; nuotr. 46, 47,48).

Perkasos ŠV dalyje, 60-65 cm į PV nuo kapo Nr.87, kv. A-2, B – 2,3 plote 37-43 cm gylyje pradėjo ryškėti sodresne juosva spalva, artimesne armeniui, 40-45 cm pločio kapo duobės kontūras užapvalintu galu. Jo ilgis perkasoje 1,20 m, likusi dalis paeina po perkaso PV siena. Daryta išpjova kv. C, D – 2,3 plote per 1,30 m į PV ir per 1,40 m į ŠV. Kapo dėmės kontūras yra 2,70 m ilgio ir 70 cm pločio ir orientuotas ŠV-PR(340°-160°) kampu. Tyrimų eigoje nustatyta, kad karsto plotis yra 34-40 cm ir išsiskiria pilkšvu užpildu. Tikrinta iki 60 cm gylio. Kapo duobės galvūgalyje, ties kv. B-2 ŠR pakraščiu 59 cm gylyje dengėsi 13x10 cm dydžio akmuo. Ties kapo duobės PR pakraščiu, beveik jo Š kampe rastas akmuo 10x9 cm dydžio karstui paremti. Kapo duobė iškasta pagal griautinio laidojimo tradicijas suaugusiam individui. Griaučiai neišliko.

Radiniai. Nerasta.

Griautinis moters kapas Nr. 89 (pav.8,11; nuotr. 48-50; rad. sar. 48-50).

75 cm į PV nuo kapo Nr.88, perkaso vakariniame kampe, kv. B-1 plote 35 cm gylyje išryškėjo užapvalintu galu kapo duobės kontūras. Jo ŠV dalis nežymiai paeina po perkaso ŠV siena. o PR dalis – po PV siena. Per visą kv. B-1 plotį perkasa išplatinta per 50 cm į ŠV pusę. Išplatintoji dalis pažymėta B- 1¹. PV dalyje perkasa išplatinta per visą kv.B-1,2 plotį į PV vienu metru. Papildomas plotas pažymėtas C-1, C-2. kapo dėmės kontūras Atidengtas kapo dėmės kontūras siekė 2,20 m, plotis – 70 cm. Be to, apie kapo ŠV dalį fiksuota perkaso dėmės kontūras, paeinantis į ŠV išpjovos plotą. Dėmė tikrinta. Ji kasta ties mirusiosios galvūgaliu. Nustatyta, kad mirusioji laidota 73 cm gylyje skobtiniame karste, orientuotame ŠV-PR(340°-160°) kampu, galva į ŠV (340°). Griaučiai neišliko, orientacija nustatyta pagal negausias įkapes.

Radiniai. Gintaro verpstukas rastas mirusiosios galvūgalio dešinėje, kv.B-1. Preparuojant išsėmimo būdu karsto PV dalį, 60-63 cm gylyje, ant karsto sienelės rastas gintaro verpstukas, gulintis plokštuma į ŠR. Verpstukas skilęs, skilimo vieta ptinuota. Jo radimo vieta

fiksuota per 12 cm nuo perkamos W sienos į PR ir 30 cm į ŠR nuo kv. B, C-1 sandūros. Mirusiosios galvūgalyje, nuo gintaro verpstuko radimo vietos žemyn, karsto dugne, beveik kapo išilginės linijos vietoje, 73 cm gylyje aptiktos miniatiūrinio puodelio liekanos. Puodelis susmegęs, dalis jo virto molio krūvele. Išliko tik nežymūs angokraščio fragmentai. Paminėtinas rusvos spalvos plokščias netaisyklingo daugiakampio ritinio formos, apskaldytu paviršiumi, 7,4x7,2x7,5 cm dydžio ir 2,6-3,35 cm storio. Jis rastas kapo užpilde.

Kapą Nr.89 galima datuoti remiantis bendra perkasoje ištirtų kapų medžiaga, t.y. datuoti VIII – IX a.

Perkasa Nr. 45 (136) (pav. 2, 13-16; nuotr. 52-65; rad. sąr. 51-76).

P kapinyno dalyje perkasai Nr. 45 parinktas 10 m² plotas, tyrinėjimų eigoje išplatintas iki 12 m². Perkasa Nr. 45 atmatuota 38 m į ŠR nuo fermos teritoriją juosiančios tvoros, t. y. ir 59,30 m į PR nuo KM tirtos perkamos Nr. 44 ir į ŠR - R nuo KVIM tyrinėtų plotų atitinkamai 10-13 m.

Atmatuota perkasa yra pailga PR – ŠV (110°-290°) kryptimi ir yra 2x6 m dydžio, nors pradžioje buvo atmatuotas 2x5 m. plotas. Jos ŠR, ilgoji, kraštinė pažymėta iš ŠV į PR skaičiais nuo 1 iki 6. Perkamos plotis iš ŠR į PV pažymėtas raidėmis A, B. Perkasa patikrinta su metalo ieškikliu. Nuimta velėna ir armuo 30- 35cm storio. Kapinyno teritorija iki įtraukiant į paminklinę zoną šioje vietoje buvo ariama. Nuimant armenį, aptikti XX a. priskiriami: žiesto neglazūriuoto keramikinio indo šukė kv. A-3 ir plytos fragmentas kv. A-3.

Perkasoje Nr. 45 ištirti dvigubas griautinis vaikų *kapas Nr. 90 /A, B* ir griautinis vyro *kapas Nr. 91*. Kapų duobių kontūrai išryškėjo įžemyje 30-35 cm gylyje. Įžemis perkamos plote įvairus – nuo smėlio iki žvyro. Kapas Nr.91 įkastas į žvyrą ir molį (dugno vietoje).

ŠV perkamos dalies kampuose išryškėję daliniai kapų duobių kontūrai liko nepatikrinti. Vakariniame kampe kapo kontūro paviršiuje fiksuota keramikinio puodelio, gulinčio horizontalioje padėtyje, sienelė. Šiai kapavietei suteiktas Nr.92. Norint juos ištirti būtų reikėję atidengti papildomą neaiškaus dydžio plotą ŠR-PV kryptimis. To atsisakyta dėl laiko ir lėšų stokos. Kapo Nr.92 vieta užkonservuota. Išplatintoje per 1 m perkamos PR dalies R kampe išryškėjo struktūra, kuriai tyrinėjimų eigoje buvo suteiktas Nr. 93. Šioje vietoje buvo prieita iki įžemio. Menamo kapo Nr.93 vietai liko neišaiškinta, nes būtų tekę išplatinti šią perkamos dalį PR-R kryptimis. Buvau priverstas perkasą užpilti, nes tyrinėjimų sąlygos dėl pablogėjusių oru buvo sudėtingos, teko perkamos plotą dangstyti polietileno plėvele. Be to, baigėsi ekspedicijai skirtas laikas ir lėšos. Nuspręsta perkamos Nr. 45 ŠV ir PR dalyje esančius objektus galutinai ištirti 2008 m.

Dvigubas griautinis vaikų kapas Nr.90/A, B (pav. 13,14; nuotr. 53-57; rad.sar. 53-59).

Bendro kapo duobės kontūrai išryškėjo įžemyje – 34 cm gylyje, nukasius ariamąjį sluoksnį kv.A, B-2 ir dalį kv.A, B-3 ploto. Kapo duobės kontūras buvo nusitęsęs per visą perkasos plotą ŠR – PV (10°-190°) kryptimi. Pilkom maišytom žemėm užpildytoje 2 m ilgio, 80 cm pločio ir 47 cm gylio duobėje aptiktos dvi įkapių grupės. Griaučiai, išskyrus paskirą danties vainikėlių kape Nr.90/A, neišliko. Karstas priešinguose galuose buvo paremtas nedideliais akmeniukais: PV gale - V pakraštys 5x4x2,5 cm dydžio 38-42 cm gylyje ir ŠR gale R pakraštys 4x4x2 cm 41-43 cm gylyje. Panašaus dydžio (3,5x3,5x2,5 cm) akmeniukas rastas kapo duobės centre, 42-45cm gylyje, į PR nuo kapo išilginės linijos.

Griautinis vaiko kapas Nr.90/A (pav.13, 14; nuotr.53-56; rad. sar. 53-55).

Radiniai. Kapui Nr.90/A priskirta įkapių grupė dengėsi PV kapo dalyje, abipus kv. B-2,3 sandūros, 34 cm atstumu į ŠR nuo perkasos sienelės. 34 cm gylyje pradėjo dengtis miniatiūrinio lipdytinio puodelio fragmentai, du dekoruoti raudonos emalės karoliai ir vienas daugiakampis (?) vario lydinio karolis. Puodelis ir apvara aptikti greta vaiko danties vainikėlio, fiksuoto kapo ŠV dalyje, 42 cm gylyje. Vienas iš karolių, statinaitės formos, dekoruotas siaura reljefine balta juostele ir 3 ar 4 geltonos masės akutėm (išliko viena), rastas po puodelio dugneliu, 39 cm gylyje. Per 20 cm į Š 44 cm gylyje rastas gulėjo antras karolis. Jis suspausto rutulio formos, dekoruotas 4-5 baltų juostelių vingiuotu išilginiu ornamentu ir trim geltonom akutėm. Skylutę juosia geltona juostelė. Tarp abiejų karolių rasto daugiakampio karolio paviršių dengia mineralizuoto audinio fragmenteliai. Vaikas buvo palaidotas su apvarėle ant kaklo. Apvarėlę sudarantys karoliai leidžia griautinį nenustatytos lyties vaiko, palaidoto galva į PV (?), kapą datuoti VII a. viduriu.

Griautinis vaiko kapas Nr.90/B (pav. 13,14; nuotr.53-55, 58; rad sar. 56-59).

Radiniai. Įkapių kompleksas, priskirtas griautiniam vaiko kapui Nr. 90/ B, išpreparuotas 1 m atstumu į ŠR nuo kapo Nr. 90/ A įkapių. Vaiko kapo Nr.90/B įkapių komplekse buvę dirbinėliai rasti pasklidę 40-47 cm gylyje apie kapo išilginę liniją 40x60 cm plotelyje Š – P kryptimi. Kai kurie iš jų fragmentuoti. Tarp jų buvo plonasienio miniatiūrinio puodelio fragmentai, lazdelinis geležinis smeigtukas adatos auselės tipo kilpele ir apvarėlė iš 6 skirtingų karolių. Pastarąją sudaro stiklo ir gintaro karoliai. Apvarėlei turėjo priklausyti ir

gintaro dirbinėlis (kabutis ?), kurio liekanos aptiktos įkapių komplekso ŠR pakraštyje, per 54 cm nuo ŠR perkasos sienelės. Abu gintaro karoliai tekinti, vienas dvigubo nupjauto kūgio formos, kitas – dvigubo ritinio formos. Stiklo karoliai juodos spalvos, bet skirtingi. Du yra dekoruoti 3 ir 4 geltonos spalvos iškilom akutėmis, trečias – be jokio ornamento. Išsiskiria ketvirtasis, kurio paviršių puošia trys konuso pavidalo akutės – žydri taškai ant balto pagrindo. Įkapių kompleksas, datuojamas VII a. viduriu, yra apardytas. Plonasienio puodelio iš turimų fragmentų nepavyko atstatyti. Aišku tik, kad jis skyrėsi nuo kape Nr. 90 /A rasto masyvesnio miniatiūrinio puodelio savo plonom sienelėmis ir ornamentika - įstrižais grioveliais puošta angokraščio briaunele. Skirtingos formos lipdytinės keramikos miniatiūriniai puodeliai ir prie jų rasti skirtingi vėriniai leidžia teigti, kad tai yra atskirų kapų kompleksai, padėti į kapą, matomai, skirtingu laiku palaidotiems vaikams.

Griautinis vyro kapas Nr.91(pav. 13,15; nuotr.58-64; pieš.1,2,3;rad. sar. 60-76)

Griautinis vyro kapo kontūras Nr.91 išryškėjo perkasos įžemyje- moreninio žvyro fone., kaip juoda užapvalintais galais dėmė, orientuota ŠV – PV (280° – 180°) kryptimi.Kapo kontūras paėjo po perkasos PR pakraščiu. Kv. A, B ribose perkasą praplėtus 1 m į PR paaiškėjo, kad. mirusysis buvo palaidotas galva į ŠV skobtiniame 2,30 m ilgio ir 70 cm pločio karste 86 cm gylio duobėje. Duobė buvo užpilta juodos spalvos žemėmis su gausiais akmeniukais. Griaučiai, išskyrus dantų vainikų likučius, neišliko. Dantys aptikti karsto PV dalyje, ties kv. B-4 PR kraštine (per 8 cm nuo jos). Didžioji dalis įkapių dengėsi po šviesaus smėlio iki 10 cm storio sluoksniu galvos ir krūtinės srityje – karste ir už karsto ribų bei prie kapo duobės sienelių.Galvūgalyje šviesus smėlis atsidengė 70 cm gylyje, kapo duobės šonuose – 65 cm gylyje.

Radiniai. Įkapės dengėsi 65-87 cm gylyje, karste ir už jo ribų. Pagrindinė įkapių masė dengėsi mirusiojo galvūgalyje, kv. A, B-4 sandūroje. Lipdytinis keraminis puodelis rastas kv.B-4, pastatytas ant karsto dugno, 86 cm gylyje. Jis pradėjo dengtis 77 cm gylyje, preparuojant šviesaus smėlio sluoksnį. Nuo jo iki dantų vainikų liekanų 33 cm atstumas. Puodelis išliko sveikas, yra 10,4 cm aukščio ir 10,7 cm skersmens. Likusios galvūgalyje padėtos įkapės dengėsi į ŠR nuo puodelio, mirusiojo galvūgalio kairėje. Lygiagrečiai dantims, t.y. mirusiojo galvos kairėje, kv.B-4 R kampe 82 cm gylyje, šviesaus smėlio sluoksnyje pradėjo dengtis smiltainio galąstuvai, galutinai išpreparuoti 86 cm gylyje.Nuo jo iki dantų yra 13 cm atstumas. Galąstuvai 9,6 cm ilgio, ilgąja ašimi orientuoti kojūgalio link (ŠV – PR kryptimi). Ant ŠV galąstuvo galo, įklotės dalimi paguldytas dalgis. Jis paguldytas ant

plokštumos taip, kad jo smaigalys yra per 4 cm nuo kirvio ašmenų. Ant dalgio aptiktas žalvarinis įvijinis žiedas, per 9,5 cm nuo smaigalio. Dalgis atpreparuotas 84 cm 87-82 cm (prie dalgio) gylyje. Tarp dalgio ir puodelio yra 12-13 cm atstumas, tarp kirvio ir puodelio – 25 cm atstumas. Statmenas kirvis ir už jo horizontaliai gulintys ietigaliai surasti šviesaus smėlio sluoksnyje, už karsto ribų. Kirvis stovi ašmenų plokštuma į PV.ir į ŠR, įmova į viršų, šiek tiek pakrypęs į ŠR. Tarp kirvio įmosos ir kapo duobės sienelės, prikorodavę imovomis prie kirvio įmosos, horizontalioje padėtyje rasti du įmoviniai ietigaliai: ilgasis viršuje, trumpasis profiliuota plunksna apačioje, imovomis kojūgalio pusėn. Kirvio įmova pradėjo dengtis 64 cm gylyje, ašmenys – 84 cm gylyje. Ietigaliai dengėsi 68-75 cm (ilgasis) ir 73-75 cm (trumpasis) gylyje. Toje pačioje ŠR kapo dalyje, į PR nuo kirvio kojūgalio link dengėsi likusi įkapių dalis. 39 cm nuo kirvio, 77-83 cm gylyje šviesaus smėlio sluoksnyje išpreparuoti žąslai, perlenkti ir padėti grandimis į ŠV. Ir nedidelis geležinio smeigtuko fragmentas. Einant ta pačia linija kojūgalio link, 10 cm atstumu nuo žąslų, rasta kalavijo rankenos įkotė, kuri gulėjo 77 cm gylyje. 52 cm nuo žąslų į PR 76-78 cm gylyje vienoje linijoje išpreparuotas kalavijo fragmentas – T skerspjūvio geležtės dalis, stamena, smaigaliu į PR. Jos smailoji dalis fiksuota 5 cm atstumu nuo kv.A-5 PR kraštinės. Priešingoje, PV karsto dalyje, palei jo pakraštį aptikta kita įkapių dalis. Jų tarpe reikėtų paminėti vario lydinio diržo sagtį, D raidės formos, įlenktu priekiu ir kryžmos formos liežuvėliu. Sagtis išpreparuota 79-81 cm gylyje, per 61 cm nuo dantų ir 33 cm nuo kalavijo geležtės. Greta sagties, į ŠR nuo jos 78 cm gylyje dengėsi lankinės segės įvijos dalis ir daugiakampis vario lydinio karolis. 1 metro atstumu nuo dantų kojūgalio link, karsto PV pakraštyje, 73 cm gylyje rastas geležinio pinceto fragmentas. Kapo duobės užpilde (kv.B-5), 65-67 cm gylyje rasti vario lydinio apkaliukai nuo medinių kalavijo makštų ar kito nenustatyto dirbinėlio. Po apkalikais išliko nedideli mineralizuoti medienos fragmentai.

Mirusysis, raitasis karys, buvo palaidotas su ginklais, darbo įrankiais ir papuošalais, iš kurių paalaidojimo vietoje rasti menki fragmentai. Įkapių fragmentiškumas leidžia teigti, kad VII a. viduriu datuotas krio kapas dar senovėje galėjo būti suardytas. Kapo ŠR – R dalis kv.A-5,6 sandūroje buvo perkasta, ką patvirtina pažeistas šioje vietoje kapo duobės kontūras.

Išvados

1. 2007 m. Lazdininkų, Kalnalaukio kapinyno (A1708) tyrinėjimai buvo vykdomi sutinkamai su tyrinėjimų programa, parengta 2007-07-09.

Viso kapinyne buvo ištirtos 3 perkastos bendro 41 m² ploto, rasti 9 II – III, VII a. vidurio ir VIII – IX a. kapai, surinkta 76 radiniai.

2. Perkasoje Nr.43 ištirtas 12 m² plotas. Jone aptiktas senovės gyvenvietei priskirtas kultūrinio sluoksnio apatinis horizontas. Jo storis siekė nuo 18 cm PV perkastos dalyje iki 28-36 cm ŠR perkastos dalyje, vietomis duobėse iki 38-54 cm. Čia užfiksuota duobė Nr.128 bei atskiros akmenų konstrukcijos. Senovės gyvenvietei priskirta kultūrinį sluoksnį galima sąlyginai datuoti laikotarpiu iki II – III a. dėl jame įkasto kapo Nr.84.

Perkasoje ištirtas dalinai suardytas griautinis moters kapas Nr.84. Jis įkastas į senovės gyvenvietei priskiriamą kultūrinio sluoksnio apatinį horizontą duobės Nr.128 ribose. Virš kapo rastos vėliau įrengtos akmenų konstrukcijos ar pavieniai akmenys iš neišlikusių vainikų, dėl ko kapas buvo dalinai apardytas ir kai kurios įkapės rastos kapo aplinkoje. Kapą reikėtų priskirti laikotarpiui iki II – III a., nes armenyje buvo rasta atskirų gerai datuotinių radinių (Romos imperijos monetų – sestercijų) arba jų kompleksų iš buvusių II a.pab. – III a. vid. kapų (bendras atsitiktinių radinių skaičius - 28 vnt). Tarp kapo Nr. 84 įkapių išsiskiria du ornamentuoti žalsvo stiklo ir emalės karoliai. Tokio tipo karoliai pirmą kartą rasti Lazdininkų, Kalnalaukio kapinyno tyrinėjimų istorijoje.

Be to, perkasoje ištirta duobė, traktuotina kaip žirgo kapas Nr.11. Panašios duobės buvo aptiktos ankstesnių tyrinėjimų metu šalia kai kurių vyrų griautinių kapų, jų kairėje (1991, 2000 metais).

3. PV kapinyno dalyje iškasta perkasa Nr.44 bendro 17 m² ploto. Ištirti penki griautiniai kapai: vienasvyro kapas Nr.85, du moterų kapai Nr.86, 89, vienas nenustatytos lyties suaugusiam asmeniui skirtas (be įkapių) kapas Nr.88 ir vaiko kapas Nr.87. Išsiskyrė vieninga laidojimo kryptis: kapai orientuoti ŠV – PR (350°-170°) kryptimi, o mirusieji laidoti galvomis į ŠV. Pažymėtina, kad kapų eilė perkasoje orientuota ŠR – PV (70°-250°) kryptimi, tarp kapų išlaikant 40-50, 60-65, 75 cm atstumą. Kapų duobių kontūrai ryškėjo užapvalintais galais įžemyje (molyje). Mirusieji laidoti skobtiniuose karstuose. Laidota prisilaikant tradicijos dėti įkapes, gana negausias, pagrindinai mirusiojo galvūgalio srityje, tam tikra tvarka. Vyrui (kapas Nr.85) galvūgalio kairėje padėtas geležinių dirbinių kompleksas iš kirvio, dalgelės ir

ietigalio. Keramikinis puodelis aptiktas priešingoje pusėje. Tokia pat įkapių dėjimo tradicija būdinga moterų palaidojimams. Įkapės negausios, beveik visos rastos mirusiųjų galvūgalio dešinėje. Tai keramikiniai lipdytiniai puodeliai ir gintaro verpstukai (kapai Nr.86, 89) Kape Nr.86 gintaro verpstukas rastas ant puodelio, pavirtusio žemyn į kapo duobės dugną, sienelės. Iš tame pačiame kape rasto vienintėlio papuošalo, vario lydinio žiedo išplatinta vidurine dalimi, galima spręsti, kad mirusioji buvo palaidota ištiesta ir padėta ant juosmens ranka. Įkapių negausumas ir tai, kad nėra papuošalų būdinga šioje perkasoje tirtiems kapams. Vaiko palaidojimas (kapas Nr.87) taip pat nepsižymėjo įkapių gausa. Jame rasto vario lydinio lazdelinio smeigtuko padėtis leidžia teigti, kad juo buvo susmeigta drobulė, į kurią buvo suvyniotas mirusysis, palaidotas su papuošaliuku - vario lydinio įvijėle ir miniatiūriniu puodeliu. Kape Nr.88 įkapių nerasta. Perkasoje iširti kapai datuoti VIII – IX a.

4. P kapinyno dalyje, perkasoje Nr.45 kastas 12 m² plotas, kuriame iširti trys kapai: dvigubas griautinis vaikų kapas Nr 90/A, B ir griautinis vyro kapas Nr.91. Konstatuota, kad perkastos pakraščiuose gali būti daugiau kapų, paeinančių po perkastos sienelėm (kapas. Nr.92 ir 93). Pastarieji kapai netyrinėti dėl nepalankių oro sąlygų ir pasibaigusio ekspedicijai skirto laiko. Jie užkonservuoti sekančiam tyrimų sezonui.

Vaikams priskirtos įkapės aptiktos bendroje kapo duobėje (2 m ilgio, 80 cm pločio ir 47 cm gylio, orientacija –ŠR – PV (10°-190°) atskirais kompleksais. Į jų sudėtį įėjo po miniatiūrinį lipdytinį keramikinį puodelį ir karolių aparėlę iš ornamentuotų emalės karolių ir vario lydinio daugiakampio karolio(kapas Nr.90/A) arba stiklo ir gintaro karolių (kapas Nr.90/B). Kai kurie emalės ir stiklo karoliai rasti pirmą kartą Lazdininkų kapinyno tyrinėjimų istorijoje. Vaikų kapai vienalaikiai, gali būti datuoti VII a. viduriu.

Griautinis vyro kapas Nr 91 išsiskyrė ryškiu užapvalintais galais kapo duobės kontūru moreninio žvyro fone. Kape, orientuotame ŠV – PV (280°-100°) kryptimi, vyras buvo palaidotas galva į ŠV (išliko dantų vainikų fragmentai) 87 cm gylyje 2,30 m ilgio ir 70 cm pločio skobtiniame karste. Dalis kapo buvo perkasta senovėje, ką leidžia tvirtinti dalies įkapių fragmentiškumas ir perkasimo pažeistas kapo ŠR-R dalies kontūras. Mirusysis buvo palaidotas perjuostas diržu (išliko vario lydinio D raidės formos profiliuota sagtis su kryžmos formos liežuvėliu), su lankine sege (rasta pusė įvijos), geležiniu pincetu ir žalvariniu daugiakampiu karoliu (išvardintos įkapės rastos mirusiojo juosmens srityje, dešinėje pusėje), vienašmeniu kalaviju T raidės skerspjūvio geležte (rasti du kalavijo fragmentai mirusiojo juosmens kairėje) ir geležiniais trinariais žąslais krūtinės srityje, kairėje. Likęs įkapių kompleksas aptiktas galvūgalio srityje: Kapo išilginės linijos vietoje stovėjo keramikinis puodelis, arčiau galvos –

dalgelė ir smiltainio galastuvas. Ant dalgelės padėta papildoma įkapė – vario lydinio įvijinis žiedas. Mirusiojo galvūgalio kairėje, kapo duobės sienelėje rasti stamenas kirvis ir už jo du įmoviniai ietigaliai, įmovomis į kojūgalį. Galvūgalyje ir abipus mirusiojo buvusios įkapės buvo užpiltos šviesaus smėlio sluoksniu, kuris vietomis siekė iki 10 cm storio. Jį dengė, kaip ir visą duobę, kapo užpildas - juodos spalvos žemės, artimos armeniui, su gausiu akmenukų kiekiu.

Įkapių kompleksas būdingas VII a. vidurio kariui raiteliui.

Kretingos muziejus

Archeologijos skyriaus vedėjas

Donatas Butkus

RADINIŲ SĄRAŠAS

Perkasa Nr. 43

Atsitiktiniai radiniai iš ariamojo sluoksnio ir kapinyno horizonto

Kv. G – 1

1 (1212). **Ietigalio**, įmovinio, fragmentas – dalis plunksnos su perėjimu į įmovą (**nuotr. 6:11**). Išlikęs 13,3 cm ilgio ir 3,5 cm pločio fragmentas yra su išryškinta briauna, perėjimas į įmovą yra 1,4 cm skersmens. Plunksnos viršūnė neišlikusi, pakraščiai ištrupėję, paviršius koroduotas, dengia šašai. Rasta 19 cm gylyje, horizontalioje padėtyje, įmova į PR perkaso sienelę (27 cm atstumu nuo sienelės), lygiagrečiai ŠR perkaso sienelėi (šalia jos), ne savo vietoje (nėra plunksnos viršūnės, įmova, be korozijos produktų).

2 (1213). **Nuoskala**, titnago, pailga, netaisyklingo skerspjūvio, su patinos liekanomis, rudos spalvos (**nuotr. 6:1**). Ilgis 4,6 cm, plotis 2,4 cm, storis iki 1,7 cm. Rasta 41 cm gylyje, 24 cm į ŠV nuo PR perkaso sienos ir 89 cm į PV nuo ŠR perkaso sienos.

Kv. G – 2

3 (1214). **Šukė**, lygiu paviršiumi, nuo miniatiūrinio puodelio, keramikinio, daužta, klijuota. Išmatavimai: 2,1 x 1,8 : 0,8 cm. Rasta 52 cm gylyje tamsių maišytų žemių sluoksnyje, 6 cm į PR nuo kv. G - 2 ŠV kraštinės, 3 cm į PV nuo kv. G – 2 ŠR kraštinės. Rasta 2007.08.20.

Pastaba. Šukė yra nuo miniatiūrinio keramikinio puodelio, kurio fragmentai buvo rasti kape Nr. 84. Ji paklijuota prie puodelio.

Kv. G – 3

4 (1215). **Moneta**, Romos sestercijus, vario lydinio (**nuotr. 5:1**). Aversas ir reversas išdilę, neišskaitomi. Išmatavimai: skersmuo 2,9x3,2x3 cm, storis 0,5 cm, svoris 24,61 g. Rasta velėniniame sluoksnyje 4 – 7 cm gylyje, 23 cm į PV nuo kv. G-3 ŠR kraštinės ir 64 cm į ŠV nuo PR kv. (perkaso) kraštinės, šalia apyrankės, aprašytos pozicijoje 4 (1215).

5 (1216). **Apyrankė**, išgaubto skerspjūvio, vario lydinio (**nuotr. 5:2**). Paviršius dekoruotas keturiomis įmuštomis išilginėmis akučių eilutėmis, kurios nuo lankelio pakraščių ir tarpusavyje atskirtos penkiais išilginiais skersinių įkartelių ruoželiais. Galai užbaigti sieteliniu raštu, kuris nuo galų ir likusio dekoruoto lankelio ploto atskirtas dviem skersiniais įkartelių ruoželiais. Išmatavimai: skersmuo 8x6,2 cm, lankelio ilgis

pagal perimetrą 22,7 cm, plotis 2,2 cm ir storis 0,22 cm, galų plotis 2 cm ir briaunelės storis 0,25 cm, atstumas tarp galų 0,3 cm. Svoris 47,56 g. Apyrankės viduje aptikta beržo tošies fragmentai – tošinės dėžutės (?) liekanos. Rasta velėniniame - ariamajame sluoksnyje, 7 – 13 cm gylyje (beveik statmena), 21 cm į PV nuo ŠR kv. kraštinės ir 69 cm į ŠV nuo PR kv. (perkasos) kraštinės.

6 (1217). **Apyrankės**, išgaubto skerspjuvio, vario lydinio fragmentas – pusė lankelio (**nuotr. 5:3**). Paviršius dekoruotas keturiomis įmuštomis išilginėmis akučių eilutėmis, kurios nuo lankelio pakraščių ir tarpusavyje atskirtos penkiais išilginiais skersinių įkartelių ruoželiais. Galas užbaigtas sietelinio raštu, kuris nuo galo ir likusio dekoruoto lankelio ploto atskirtas dviem skersiniais įkartelių ruoželiais. Išmatavimai: skersmuo lankelio ilgis pagal perimetrą 11,5 cm, plotis 2,15 cm ir storis 0,21 cm, galo plotis 2 cm ir briaunelės storis 0,26 cm. Svoris 24,43 g. Rasta velėniniame sluoksnyje, 6 – 8 cm gylyje (beveik statmena), 23 cm į PV nuo ŠR kv. kraštinės ir 89 cm į ŠV nuo kv. G-3 PR kraštinės.

Pastaba. Apyrankės likusi dalis, šiek tiek deformuota, buvo rasta 1991 metais, tiriant gretimos perkasos Nr.1 ploto šiaurės vakarinę dalį, kv. F-3 ariamajame sluoksnyje (l. inv. Nr.84). Bendras sudėtų abiejų dalių ilgis pagal perimetrą yra 22,5 cm.

7 (1218). **Dėžutės** (?), tošinės, liekanos – nežymūs beržo tošies fragmentai, iš apyrankės Nr. 5 (1216) vidinės dalies. Forma ir matmenys neaiškūs. Sunykusi.

8 (1219). **Žiedo**, įvijinio, žalvarinio, trikampio skerspjuvio fragmentas – 1 vija, deformuotas (**nuotr. 6:3**). Išilginė briaunelė buvusi nežymiai rantiyta. Paviršius pasidengęs patina. Išmatavimai: 2,9x2,1 cm dydžio, gamintas iš 0,34 cm pločio ir 0,1 cm storio juostelės. Rastas 29 cm gylyje, 76 cm į PV nuo ŠR kv. kraštinės ir 84 cm į ŠV nuo PR kv. kraštinės.

9 (1220). **Šukė**, nuo puodelio miniatiūrinio, keramikinio, plonasienio, nelygia išorine sienele, lipdyto iš molio su smulkiu liesikliu (**nuotr. 6:12**). Šukės matmenys – 1,7x1,7x0,4 cm. Rasta 65 cm gylyje tamsių maišytų žemių sluoksnyje, 60 cm į ŠV nuo kv. G – 3 PR kraštinės, gretimais kv. G – 3 ŠR kraštinės.

10 (1221). **Kaulo**, vamzdinio (akyta vidinės sienelės struktūra?), degintinio, fragmentas (**nuotr. 6:9**). Priklausomybė nenustatyta. Išmatavimai: ilgis 1,6 cm, plotis 1 cm, storis 0,4 cm. Svoris -0,38 g. Rasta 42 cm gylyje tamsių maišytų žemių sluoksnyje, 6 cm į PV nuo kv. G – 3 ŠR kraštinės, 20 cm į ŠV nuo kv. G – 3 PR kraštinės, virš akmenų vainiko PV dalies.

Kv. G - 4

11 (1222). **Dirbinys** (?), neaiškios paskirties, akytos struktūros akmens, netaisyklingos trapecijos skerspjūvio, juodos spalvos, su nežymia metalo priemaiša (reagavo metalo detektorius) (**nuotr. 6:12**). Ilgis 8 cm, pagrindas trikampio formos, 4,9 x 3,6 cm dydžio, į galą siaurėjantis, 2 x 2,5 cm. Paimtas tyrimams. Rasta 45 – 49 cm gylyje, 45 cm į ŠR nuo kv. G – 4 PV kraštinės ir 36 – 42 cm į ŠV nuo PR to paties kv. kraštinės.

Kv. G, H – 4

12 (1223). **Moneta**, Romos imperijos sestercijus, vario lydinio (**nuotr. 6:7**). Averse iškaltas moters portretas, apie kurį išliko apskritiminės legendos dalis „DIVA (FAVSTINA?)“. Reversas labai išdilęs, matosi stovinti figūra ir raidės „S“ ir „C“ šalia jos, vienoje pusėje (viena virš kitos). Monetos pakraščiai vietomis ištrupėję. Išmatavimai: skersmuo 3,2x3,2x3,3 cm, storis 0,5 cm, svoris 28,04 g. Rasta iš perkasos Nr.43 kv. G, H – 4 (gylis iki 20-25 cm) išmestose žemėse.

Kv. G - 6

13 (1224). **Antkaklės**, dėželinės, fragmentas – dėželės viršaus dekoratyvinė dalis iš keturių koncentrinų žiedelių, dekoruotų skersiniais ranteliais, ir mėlyno stiklo akutės centre, karpytos skardelės apsode (**nuotr. 6:4**). Vario lydinys, stiklas. Išmatavimai: 2,4 cm skersmens ir 2,5 cm storio (žiedelių apatinėje dalyje išlikę lydmetaliu liekanos, žiedelių skersmuo - 0,2 cm), 0,53 cm aukščio (stiklo akutės vietoje). Rasta 32-33 cm gylyje, horizontalioje padėtyje, akute į apačią, šiek tiek pasvirusi į V, 9 cm į PV nuo kv. G - 6 ŠR kraštinės ir 45 cm į ŠV nuo kv. G - 6 PR kraštinės.

Pastaba. Dėželinė antkaklė su panašiu dekoru elementu (mėlyno stiklo akutė karpytos skardelės apsode) aptikta vyro kape Nr.67 (Lazdininkų, Kalnalaukio kapinyno 2000 m. archeologiniai tyrinėjimai).

14 (1225). **Vainikas, arklio danties**, fragmentuotas, su kramtomojo paviršiaus liekanom (**nuotr. 6:8**). Išmatavimai: aukštis – 3,4 cm, apimtis – 2,3x1,6 cm. Kramtomasis paviršius išsitrynęs, dalis danties vainiko sienelės neišliko - sutrupėjo. Rasta 34 cm gylyje, 63 cm į ŠV nuo kv. G-6 PR kraštinės ir 5 cm į ŠR nuo kv. G-6 PV kraštinės.

Kv. H – 1

15 (1226). **Šukė**, lygiu paviršiumi, nuo miniatiūrinio puodelio angokraščio ir sienelės, keramikinio. Išmatavimai: aukštis 4,2 cm, plotis 2,5 cm, sienelės storis 0,9 cm. Rasta

38 – 39 cm gylyje tamsių maišytų žemių sluoksnyje, 15 cm į PR nuo kv. H – 1 ŠV kraštinės ir 32 – 40 cm į PV nuo kv. H – 1 ŠR kraštinės.

Pastaba. Šukė yra nuo miniatiūrinio keramikinio puodelio, kurio atskiri fragmentai buvo rasti kape Nr. 84. Šukė paklijuota prie dugnelio ir sienelės fragmentų, rastų kape Nr.84.

Kv. H – 3

16 (1227). **Moneta**, Romos sestercijus, vario lydinio (**nuotr. 6:6**). Averse-imperatoriaus portretas ir apskritiminės legendos fragmentas „...NVS AUG...“, paviršius vietomis ištrupėjęs. Reversas išdilęs, išėstas korozijos. Išmatavimai: 3,27x3,17x3,05 cm skersmens ir 0,5 cm storio. Svoris: 24,43 g. Gali būti, kad buvo trys monetos kartu? Rasta 15 cm gylyje, 10 cm į PV nuo ŠR kv. kraštinės ir 70 cm į PR nuo ŠV kv. kraštinės. Per 40 cm į PR aptikta statmena apyrankė(žr. aprašymą 6 (1217)).

17 (1228). **Moneta**, Romos imperijos sestercijus, vario lydinio (**nuotr. 6:5**). Aversas labai išdilęs: centre – imperatoriaus portretas, apskritiminė legenda neišliko. Reverso stovis analogiškas, matosi dvi neaiškios figūros, apskritiminė legenda neišlikusi. Išmatavimai: skersmuo - 3,06x3,1 cm, storis – 0,42. Svoris – 20,03 g. Rasta 30 cm gylyje, reversu į viršų, nežymiai pakrypusi į R, 39 cm į PV nuo ŠR kv. H-3 kraštinės ir 20 cm į ŠV nuo PR kv. H-3 kraštinės.

Pastaba. Aptikta šalimais monetos (pozicija 16(1227), per 40-60 cm nuo apyrankių (poz. 5(1216) ir 6(1217), kurios rastos 4 – 13 cm gylyje bei 55 cm atstumu nuo žiedo (pozicija 8(1219)).

Kv. H -4

18 (1229). **Antkaklės**, neaiškaus tipo, fragmentas – lankelio vidurinė dalis, vario lydinio. Išmatavimai: ilgis 4,3 cm, lankelio galų skersmuo 0,28 cm ir 3 cm. Antkaklės lankelis turėjęs būti apie 14 cm skersmens. Rasta 29 cm gylyje, horizontalioje padėtyje, storesniaja dalimi į Š, 96 cm į PV nuo kv. H-4 ŠR kraštinės ir 25 cm į PR nuo to pat kvadrato ŠV kraštinės.

Kv. H – 5

19 (1230). **Žiedelio**, koncentrinio, fragmentas, vario lydinio, nuo dėželinės antkaklės dėžutės viršaus. Fragmentas - 1,3 cm ilgio pusapskrito skersinio pjūvio vielutė, skersai rantytu paviršiumi, 0,2 cm pločio ir 0,2 cm aukščio. Rasta 32 cm gylyje, 24 cm į PV nuo kv. H-5 ŠR kraštinės ir 48 cm į PR nuo to pat kvadrato ŠV kraštinės.

20 (1231). **Nuoskala**, titnago, pailga, netaisyklingo trikampio skerspjuvio, gelsvos spalvos. Ilgis 3,8 cm, plotis 1,5 cm, storis 0,85 cm. Rasta 33 cm gylyje, 40 cm į PV nuo kv. H-5 ŠR kraštinės ir 34 cm į PR nuo to paties kv. ŠV kraštinės.

21 (1232). **Dirbinys**, titnago, netaisyklingo trikampio skerspjuvio, šviesiai rudos spalvos, su nežymiomis retušo (?) žymėmis viename gale. Ilgis 3,3 cm, plotis 0,8 – 1,3 cm, storis 0,4 – 0,7 cm. Rasta 38 cm gylyje, 7 cm į PV nuo kv. H – 5 ŠR kraštinės ir 75 cm į PR nuo kv. H – 5 ŠV kraštinės.

22 (1233). **Tinko (?) fragmentas**, akytos struktūros, purvinai gelsvos spalvos molio. Ilgis 3,5 cm, plotis 2,7 cm, storis 2 cm. Rasta 33 cm gylyje, 34 cm į PR nuo kv. H - 5 ŠV kraštinės ir 40 cm į PV nuo kv. H - 5 ŠR kraštinės.

23 (1234). **Puodelio**, miniatiūrinio, keramikinio, fragmentas – nuo angokraščio iki petelių ir dalies sienelės (**nuotr. 6:2**). Lipdytas iš riebios molio masės su labai smulkiais grūsto granito trupiniais, paviršius gludintas, angokraštis atlenktas į išorę, kaklelis trumpas, peteliai ryškiai profiliuoti – suformuota horizontali briauna. Puodelio sienelės pilkšvai rudos spalvos. Išmatavimai: šukės aukštis 2,8 cm, atstumas nuo angokraščio iki petelių briaunos 1,7 cm, puodelio skersmuo per petelius siekė iki 8 cm skersmens, angos skersmuo galėjo būti iki 7 cm. Sprendžiant iš Lazdininkų kapinyne rastų analogų, puodelio aukštis buvęs apytikriai 7 cm aukščio, o dugnelis - maždaug 4,8 – 5 cm skersmens. Kaklelio vietoje puodelio storis siekė 0,55-0,6 cm. Rasta Tamsių maišytų žemių sluoksnyje, 36-38 cm gylyje, išorine puse į apačią, vidine į viršų, angokraščiu į V, per 20 cm į PR nuo perkastos ŠV sienelės (kv. H-5 V kraštinės) ir 13 cm į ŠR nuo kv. H-5 PV kraštinės.

Kv. H - 6

24 (1235). **Grandelės**, pusės apskritimo skerspjuvio, vario lydinio, fragmentas – ketvirtis. Išmatavimai: ilgis 0,6 cm, plotis 0,2 cm, storis 0,13 cm. Sunykusi. Rasta 31 cm gylyje, 30 cm į ŠR nuo kv. H-6 PV kraštinės ir 10 cm į PR nuo to paties kvadrato ŠV kraštinės.

25 (1236). **Grandinėlės**, sunertos iš dviejų tipų grandelių, vario lydinio, fragmentas, 7 cm ilgio. Vienos yra pusapskritimo skerspjuvio, pailgos, daugiau ovalo formos (0,75x0,6 cm dydžio), suktos iš 0,25 cm pločio ir 0,15 cm storio vielutės, kitos yra apskritos, 0,57 cm skersmens (vielutė trikampio skerspjuvio, 0,35 cm pločio) arba to pat skerspjuvio, 0,56 cm skersmens (vielutė 0,33 cm pločio). Grandelės labai

sunykusios nuo oksidacijos. Rasta 37 cm gylyje, juosvų maišytų žemių sluoksnyje, kv. H-6 V kampe, tarp žemiau išvardintų radinių.

26 (1237). **Kniedelė**, nuo diržo (?) apkausto ar kito dirbinio, vario lydinio. Išmatavimai: aukštis - 0,55 cm, vinutė - 0,17 cm skersmens, užplaktu galu (0,25 cm skersmens). Galvutė ištrupėjusiais pakraščiais, per vidurį vinutės išliko apkausto (?) skardelės fragmentas, 0,05 cm storio. Sunykusi nuo oksidacijos. Rasta 37 cm gylyje, juosvų maišytų žemių sluoksnyje, kv. H-6 V kampe, tarp aukščiau ir žemiau išvardintų radinių.

27 (1238). **Smeigtuko**, lazdelinio, adatos, geležinės, fragmentas – 2 cm ilgio ir 0,3 cm skersmens. Dirbinio fragmentas koroduotas. Rasta 37 cm gylyje, juosvų maišytų žemių sluoksnyje, kv. H-6 V kampe, tarp aukščiau ir žemiau išvardintų radinių.

28 (1239). **Dirbinio**, medinio, traukto oda (?), fragmentas. Išmatavimai: 2 cm ilgio ir 1x1,5 cm dydžio apimties. Mediena ir oda dalinai mineralizuoti geležies korozijos produktais (panašu į peiliuko įklotės ar makšties pėdsakus?). Rasta 37 cm gylyje, juosvų maišytų žemių sluoksnyje, kv. H-6 V kampe, tarp aukščiau išvardintų radinių.

Kapas Nr. 84

29 (1240). **Puodelis**, miniatiūrinis, lygiom sienelėm ir statmenu angokraščiu, fragmentuotas (**nuotr. 21:1**). Lipdytas iš molio masės be akmens trupinių, sienelės nuo pat dugnelio nežymiai pūstos į šonus, be petelių ir kaklelio, ties angokraščiu siaurėja. Angokraštis statmenas. Puodelis šviesiai rusvos spalvos, 5 cm aukščio, per pilvelį apytikriai 6 cm skersmens, dugnelis – 4 - 4,5 cm skersmens, anga – 4 cm skersmens, sienelės ir dugnelio storis siekia atitinkamai 0,9 ir 1 cm. Didžioji dalis šukių (dugnelis ir du sienelės fragmentai) rasta kartu, 61 - 66 cm gylyje. Kai kurie fragmentai aptikti už kapo ribų, kv. G – 2 (žr. aprašymą rad. sąrašė Nr.3 (1214)) ir kv. H – 1 (žr. rad. sąrašė Nr. 15 (1226)).

30 (1241). **Verpstukas**, smiltainio (**nuotr. 21:2**). Išmatavimai: skersmuo 3,45x3,45x3,35 cm ir 0,83 – 0,9 cm storio. Svoris – 14,31 g. Skylutė gręžta iš abiejų pusių (dvigubo piltuvėlio formos), 0,73 – 1,1 cm skersmens. Vienos pusės paviršius ties pakraščiu nežymiai nuskeltas (?), šone išliko siaura korozijos produktų žymė nuo ilgalaikio kontakto su geležiniu dirbiniu - smeigtuku. Rastas statmenas, 60-64 cm gylyje, tamsių maišytų žemių sluoksnyje, mirusiosios krūtinės dešinėje (kv. H-2).

31 (1242). **Smeigtukas**, lazdelinis, geležinis (**nuotr. 21:3**). Išmatavimai: bendro 13 cm ilgio (kilpelės h 1,9 cm, plotis 2,4 cm). Smeigtuko korpusas yra 0,5 cm skersmens,

galvutės vietoje vielos skersmuo 0,4 cm. Paveiktas korozijos, perlūžęs, dviejose vietose apaugęs šašais. Rastas mirusiosios kairėje, 67-68 cm gylyje (kv. G-2).

32 (1243). **Smeigtukas**, lazdelinis, geležinis (**nuotr. 21:6**). Išmatavimai: bendras ilgis – 8 cm (apskritos kilpelės skersmuo 2,4 cm), adatos skersmuo 0,5 cm. Ant korpuso išliko prikorodavę menki mineralizuoto audinio pėdsakai. Rasta 62 cm gylyje (kv. H-2), mirusiosios krūtinės dešinėje.

33/1, 2 (1244/1,2) **Apvara**, karolių, iš 2 vnt. – vieno emalės karolio ir vieno stiklo karolio.

33/1 (1244/1). **Karolis**, emalės, raudonos spalvos, nežymiai suspausto rutulio formos (**nuotr. 21:6**). Paviršius ornamentuotas svastikos ornamentu pakaitomis iš baltų ir geltonų emalės juostų su juoda išilgine linija per juostelių vidurį (iš viso keturios juostos). Jos prasideda nuo įvėrimo skylutės, apvestos juoda koncentrine juosta, ir eina įstrižai per karolio paviršių į kitą pusę, prie skylutės, taip pat apvestos tokia pat juoda koncentrine juosta. Įstrižas juostas skiria raudonos emalės tarpai – juostos. Karolis preparavimo metu kliudytas. Daužtose vietose atsidengė karolio masės juoda spalva, ant kurios klotos aukščiau išvardintų spalvų juostos (išskyrus juoda?). Žiūrint į karolį iš įvėrimo skylutės pusės, ornamentas įgauna svastikos formą (riedančios saulės motyvas). Išmatavimai: karolio skersmuo – 1,33x1,37x1,35 cm, aukštis – 1,17 cm, skylutė - 0,33 cm skersmens. Dekorų juostų (baltų ir geltonų) plotis - 0,36cm, raudonų juostų plotis - 0,25-0,35 cm. Svoris – 2,61 g. Karolis atsidengė 50-52 cm gylyje, tamsių maišytų žemių sluoksnyje, kv. H-1.

33/2 (1244/2). **Karolis**, stiklo, žalsvos spalvos, matiniu paviršiumi, suspausto rutulio formos (**nuotr. 21:4**). Paviršius ornamentuotas 2 spalvų linijų išilginiu ornamentu: karolio vidurinė dalis dekoruota baltos spalvos zigzaginiu ornamentu, kuris vietomis nežymiai palei balto zigzago pakraštį paryškintas siaura raudona zigzagine linija; iš šonų pagrindinis dekorų elementas apjuostas po raudonos spalvos ištisinę liniją (0,6 cm atstumu viena nuo kitos). Karolio išmatavimai: skersmuo – 1,84x1,9x1,86x1,87 cm, aukštis – 1,25 cm, skylutės skersmuo – 0,42x0,37 cm ir 0,33x0,32 cm. Vienoje pusėje ties skylute yra du nežymūs įskilimai. Svoris 5,78 g.

Perkasa Nr. 44

Atsitiktiniai radiniai iš ariamojo sluoksnio ir kapinyno horizonto

Kv. A¹ - 4

34 (1245). **Papuošalo**, neaiškaus (smeigtuko galvutės ar segės?), vario lydinio, fragmentai. Išliko plokštelė, 1,7x1,2 cm dydžio, su lydmetaliu pėdsakais ant lygios plokštumos (smeigtuko galvutės liekanos ?), ir žiedelis, savo ovalia forma būdingas nedidelės lankinės žieduotosios segės žiedeliui. Pastarasis yra deformuotas, 1,7x1,5 cm dydžio ir gamintas iš 0,3 cm skersmens vielos. Aptiktas ariamajame sluoksnyje, ties Kv. A¹.- 4 PR kraštine. Rastieji fragmentai labai sunykę, sutrupėjo.

34 A (1245A). **Peiliukas**, geležinis. Labai sunykęs, subyrėjo. Rastas kv. A – 4 ŠR kampe 38 cm gylyje horizontalioje padėtyje, 320°- 140° (ŠV – PR) kryptimi, ašmenimis į ŠR (15 cm į P nuo Š perkasos sienelės ir 12 cm į V nuo kv. A-4 R sienelės).

Kapas Nr. 85

35 (1246). **Puodelio**, miniatiūrinio, keramikinio, liekanos, kurio užima 13x10,5 cm plotelį (**nuotr.40:1**). Puodelis sukiužęs, deformuotas, sutrupėjęs į daugybę smulkių šukių. Išmatavimai: dugnelis buvęs 4,5-5 cm skersmens, puodelio aukštis buvęs apie 6-7 cm, angos skersmuo nenustatytas dėl deformacijos ir preparavimo klaidų. Puodelis iškeltas kaip preparatas su žemių bloku ir bandyta toliau preparuoti muziejuje, tvirtinant PBMA tirpalu acetone. Trupėjimo procesas stabilizuotas. Rastas mirusiojo galvūgalio dešinėje.

36 (1247). **Dalgio**, geležinio, fragmentas - geležtė, trikampio skerspjuvio, 14,5 cm ilgio. ir 3,5 cm pločio (**nuotr. 40:2**). Išlikęs fragmentas visai sukorodavęs, perlūžęs į tris dalis. Geležtės dalis su įkote nerasta (kliudyta arimo metu ir nuvilкта ?).

37 (1248). **Ietigalis**, įmovinis, karklo lapo formos lėšio skerspjuvio plunksna, geležinis **nuotr.40:3**). Išmatavimai: ilgis 27,5 cm, iš kurių plunksnai tenka 10,5 cm; plunksnos plotis yra 2,8 cm, storis – 0,5-0,6 cm; ties plunksna įmovos skersmuo siekia 1,3 cm, gale – 2,5 cm. Tikslus ietigalio ilgis neaiškus dėl įmovos galą dengiančios korozijos produktų masės Panašūs korozijos produktų šašai susiformavę ant plunksnos viršūnės ir įmovos pradžioje. Plunksna lūžusi dviejose vietose. Dirbinys labai sunykęs. Rastas mirusiojo galvūgalyje. Svoris 0,35 kg.

38 (1249). **Kirvio**, įmovinio, geležinio, fragmentai (**nuotr..40:4**). Išlikęs 11 cm ilgio (įskaitant ir korozijos produktų masę įmovos vietoje 15,5 cm ilgio), 3,1x2,8x3,2 cm skersmens (įmovos vietoje) ir 3,5 cm pločio (ašmenų vietoje) dirbinys yra sutrupėjęs į atskiras dalis. Nuo korozijos kirvis per 2,5 cm pločio ir 2 cm storio liemenį yra sutrupėjęs, išplatinta dalis subyrėjo į atskirus paviršinius fragmentus, šerdis nerasta.

Gali būti, kad tai yra kirvio kevalas – imitacija(?) laidojimo apeigoms. Kliudytas arimo metu. Įmova išjudinta iš vietos, o likusi dalis, sutrupėjusi, rasta šalia ietigalio. Rastos nuolaužos yra 0,2 cm storumo, įvairaus dydžio (muziejuje atstatytos ir paklijuotos). Ant paviršiuje vietomis susiformavę šašai. Kirvio fragmentai rasti mirusiojo galvūgalio kairėje, kartu su aukščiau aprašytu ietigaliu ir dalgiu.

39 (1250). **Sagtis**, diržo, ovalo formos, geležinė (**nuotr.40:5**). Išmatavimai: 3,3x2,5 cm dydžio. Liežuvėlio forma neaiški (tvirtinimo vietoje apie 0,5 cm pločio), nes sagtis koroduota. Gaminta iš 0,4 (?) cm skersmens vielos.

40 (1251). **Nuoskala**, titnago, su patinos liekanomis vienoje pusėje, pilkšvo smėlio spalvos (**nuotr.40:6**). Išmatavimai: ilgis 4 cm, plotis 2,6 cm, 1,5 cm storio. Rasta kapo duobės užpilde.

Kapas Nr. 86

41 (1252). **Verpstukas**, gintarinis, netaisyklingo ritinio formos (**nuotr.43:1**). Išmatavimai: skersmuo - 4,1x4,09x4,18x4,1 cm, storis vietomis siekia nuo 0,5 cm pakraštyje iki 0,95 cm centre; skylutė, 0,77 – 0,85 cm skersmens, gręžta iš abiejų pusių. Svoris – 10,37 g. Rastas ant pavirtusio puodelio, ties angokraščio pakraščiu, mirusiojo galvūgalio dešinėje.

42 (1253). **Puodelis**, miniatiūrinis, lipdytinis, keramikinis (**nuotr.43:2**). Puodelis rastas nuvirtęs ant šono, angokraščiu žemyn į karsto vidų ir sukritęs į šukes. Šukės pasklidusios 12x10 cm plotelyje. Puodelis buvęs 8 – 9 (?) cm aukščio, 6 – 8 cm (?) skersmens anga (angokraštis statmenas) ir 5 cm skersmens dugneliu, 0,9 cm storio sienelėm. Iškeltas kaip preparatas su žemių bloku ir galutinai išpreparuotas muziejuje, tvirtinant PBMA tirpalu acetone. Trupėjimo procesas stabilizuotas, būtinas tolesnis konservavimas ir atstatymas. Rastas mirusiojo galvūgalio dešinėje.

43 (1254). **Žiedas**, įvijinis, išplatinta vidurine dalimi, vario lydinio (**nuotr.43:3**). Labai sunykęs, išliko tik dalis žiedo. Vidurinė dalis išplatinta iki 0,7 cm pločio ir yra 0,1 cm storio (stačiakampio skerspjuvio), priešpaskutinė vija yra 0,5 cm pločio to pat skerspjuvio, paskutinė vija apskrito skerspjuvio (0,3 cm) ir į galą smailėjanti. Bendras žiedo aukštis 2 cm, skersmuo neaiškus (ne mažiau 2 cm).

44 (1255). **Šlako**, gabalėliai, 2 vnt. Juosvai pilkšvos spalvos, akytos struktūros, su nežymia metalo priemaiša. Išmatavimai: 1. 3,9x2,4x1,8 cm; 2. 3,6x3x2 cm. Rasti 43 cm gylyje, kapo duobės užpilde, kv. A – 4 ir A¹ – 4 sandūroje.

Kapas Nr. 87

45 (1256). **Puodelio**, miniatiūrinio, lipdytinio, keramikinio, fragmentai (**nuotr.45**). Puodelis, subyrėjęs į smulkias šukeles, lipdytas iš molio masės su gausiom stambiai grūsto granito priemaišom, buvo blyškiai ruda išorine ir juosva vidine sienelėm. Anga buvusi apie 4-5 cm skersmens, angokraštis statmenas, 0,7 cm aukščio, suplonintais pakraščiais, pereina į petelius be kaklelio, masyviom sienelėm, 0,7-0,8 cm storio. Puodelis galėjo būti apie 6-7 cm skersmens. Aukštis ir dugnelio skersmuo liko neaiškūs. Kliudytas arimo, fragmentai rasti 31 cm ilgio plotelyje.

46 (1257). **Įvija**, vario lydinio, 2,5 cm ilgio ir 0,5 cm skersmens. Sukta iš pusapskrito skerspūvio, 0,2 cm pločio ir 0,1 cm storio vielutės. Visiškai sunykusi.

47 (1258). **Smeigtukas**, lazdelinis, vario lydinio, 9 cm ilgio. Iš jų adatai tenka 6,5 cm, ji yra 0,2-0,3 cm skersmens. Kilpelės aukštis yra 2 cm (2,5 cm nuo lenkimo pradžios), plotis – 2,1 cm, viela pastorinta iki 2,5 cm skersmens. Smeigtukas visai sunykęs, subyrėjo.

Kapas Nr. 89

48 (1259). **Akmuo**, plokščias, netaisyklingo daugiakampio formos, apskaldytais šonais, rusvos spalvos, neaiškios paskirties (**nuotr.50:1**). Išmatavimai: 7,4x7,2x7,5 cm dydžio ir 2,6-3,35 cm storio ir 0,235 kg svorio. Rastas kapo duobės užpilde.

49 (1260). **Puodelis**, miniatiūrinis, lipdytas, keramikinis (**nuotr.50:2**). Išlikęs poros nedidelių fragmentų pavidalu (angokraščio – dalies petelių fragmentas 2 cm aukščio ir 1,7 cm pločio; angokraščio – sienelės fragmentas 3,4 cm aukščio ir 3,5 cm aukščio). Nenustatyto aukščio puodelis buvęs apytikriai iki 8 cm skersmens ir 1,1 cm storio sienele, su 6 cm skersmens ir 0,7 cm aukščio statmenu plonėjančiu į viršų angokraščiu, be kaklelio, su nežymiai išplatintais peteliais. Puodelis lipdytas iš molio masės su gausia stambiai grūsto granito priemaiša, šviesiai rudos palvos, blogai degtas (?). Liesiklis paviršiui suteikė šiurkšnią faktūrą. Dugnas neišliko. Didžioji dalis puodelio fragmentų nuo drėgmės ištežo, nepavyko suimti.

50 (1261). **Verpstukas**, gintarinis (**nuotr.50:3**). Netaisyklingo ritinio formos verpstukas (3,38x3,36x3,39x3,34 cm skersmens ir 1,1 cm storio) grubiai apdirbtas retušo būdu. Paviršius nežymiai apgludintas, vienoje vietoje ties pakraščiu briauna nusklembta ir taip pat apgludinta. Svoris: 8,83 g. Verpstukas rastas įskilęs, 60-63 cm gylyje, ties kapo duobės vakarine sienele (kv. A – 1), kapo duobės užpilde.

Perkasa Nr. 45

Atsitiktiniai radiniai iš ariamojo sluoksnio

51 (1262). **Indo**, žiesto, neglazūriuoto, keramikinio, fragmentas - šukė, 4,4x2x0,7 cm dydžio. Indas buvęs apytikriai 28 cm skersmens, tamsiai ruda išorine sienele ir šviesiai ruda vidine sienele. Rasta armenyje, kv. A – 3.

52 (1263). **Tinko** (arba plytos ?), fragmentas, iš molio, su negausiais granito trupiniais, gerai degtas (4,2x2,2x2,2 cm dydžio), rusvos spalvos. Rasta armenyje, kv. B – 5.

Kapas Nr. 90 (dvigubas A, B)

Kapas Nr. 90/ A

53 (1264). **Puodelis**, miniatiūrinis, keramikinis, lipdytas (**nuotr.56:1**). Išliko daugiau kaip vienas ketvirtis puodelio. Puodelis lygiomis tiesiomis sienelėmis, kurios išplatintos nuo dugnelio į šonus ir per petelius siaurintas link kaklelio. Petelių srityje suformuota horizontali briauna. Išlikusios puodelio dalies bendras aukštis yra 6,7 cm (angokraštis neišliko).. Šioje vietoje puodelio skersmuo siekia 10 cm (5 cm aukštyje nuo dugnelio), dugnelio skersmuo – 6 cm, storis – 1 cm. Puodelis atsidengė 34-39 cm gylyje, išorine sienele į viršų. Šukės vietoje paklijuotos ant gazo, paimtos su žemių bloku. Puodelis dalinai atstatytas muziejuje.

54/1-3 (1265). **Apvara**, iš emalės karolių ir daugiakampio vario lydinio (?) karolio (**nuotr.56:2-4**).

54/1. **Karolis**, statinaitės formos, raudonos emalės (**nuotr.56:2**). Dekorotas baltos reljefinės masės išilgine siaura juostele 4 vijom, kuri prasideda nuo vieno pakraščio ir baigiasi priešingoje pusėje. Vidurinę karolio dalį puošė 3 ar 4 geltonos masės akutės (0,5 cm skersmens). Preparavimo metu jos pradėjo byrėti, nes buvo pavirtusios į drėgno smėlio masę. Vieną iš jų pavyko išsaugoti užpylus PBMA tirpalu acetone. Karolio išmatavimai: aukštis – 0,92 - 1,05cm, skersmuo – 1,06x1,07 cm (su reljefine juostele) ir 1,02x1,03 cm (karolio skersmuo) skylutės skersmuo – 0,4-0,45 cm. Ties vienu pakraščiu įskilęs. Rastas po puodelio šonu, 39 cm gylyje.

54/2. **Karolis**, suspausto rutulio formos, raudonos emalės (**nuotr.56:3**). Dekorotas išilginiu vingiuotu keturių (vietomis iki penkių) baltų nevienodo pločio juostelių

ornamentu. Karolio vidurinėje dalyje yra trys netaisyklingos duobutės, užpildytos geltona mase (akutės). Geltonos masės juostele apjuostas ir karolio pakraštys apie skylutę. Išmatavimai: aukštis – 0,97 cm, skersmuo – 1,22x1,21x1,22 cm, skylutės skersmuo – 0,43x0,44 cm.

54/3. **Karolis**, daugiakampis (?), vario lydinio (**nuotr.56:4**). Paviršių dengia mineralizuoto audinio fragmentai, kurių bandyta nesėkmingai pašalinti nuo vienos plokštumos. Karolio aukštis apie 1,2 cm aukščio ir 1,2x1,2 cm dydžio. Skylutę dengia oksidacijos produktai. Karolis prasto stovio, stipriai oksiduotas.

55 (1266). **Vainikas**, danties, vaiko. Preparuojant subyrėjo.

Kapas Nr. 90/ B

56 (1267). **Puodelio**, miniatiūrinio, lipdyto, keramikinio, fragmentai (3 vnt.), nuo viršutinės puodelio dalies – angokraščio – kaklelio liekanos (**nuotr.57:1**). Angokraščio likutis yra 2,3 cm ilgio, 1 cm aukščio ir 0,4 cm storio. Puodelio anga buvusi apie 6 cm skersmens, atlošta į išorę briauna, dekoruota įstrižais grioveliais (išliko trys). Likusios dvi šukelės yra kaklelio dalys (1,6x1,8 cm ir 2,6x2 cm dydžio). Masėje pastebėta gana stamboko granito trupinių, sienelės šviesiai rudos spalvos, ties perėjimu į kaklelį – lūžis juosvas, 0,6 cm storio.

57 (1268). **Smeigtuko** (?), lazdelinio, su adatos auselės pavidalo kilpele, geležinio, fragmentai, 4 vnt. (**nuotr.57:2**). Smeigtuko ilgis – 13 cm, apytikriai 0,34 cm skersmens, galvutės h – 2 cm, plotis – 0,8 cm. Smeigtuko paviršius koroduotas, vietomis dengia korozijos produktai, nežymūs mineralizuoto audinio likučiai. Visiškai sukorodavęs. Patikslinimui reikalingas rentgeno tyrimas.

58/1-6 (1269). **Apvara**, iš stiklo ir gintaro karolių, 6 vnt. (**nuotr.57:1-8**).

58/1. **Karolis**, suspausto ritinio formos, stiklo, juodos spalvos, su trimis baltomis – žydromis konuso formos akutėmis (žydri taškai ant balto pagrindo) (**nuotr.57:3**). Išmatavimai: skersmuo – 0,91x0,83x0,91, aukštis – 0,51-0,54 cm, skylutės skersmuo – 0,25 cm. Akučių aukštis – 0,25 cm, baltos masės pagrindo skersmuo 0,41 cm, žydros masės taško skersmuo – 0,22 cm.

58/2. **Karolis**, suspausto ritinio formos, juodos spalvos, stiklinis (**nuotr.57:4**). Išmatavimai: skersmuo – 0,8x0,82x0,8 cm, h – 0,57 cm, skylutės skersmuo – 0,25 cm. Paviršiuje yra technologinis (?) defektas – 0,12 cm skersmens duobutė.

58/3. **Karolis**, statinaitės formos, juodos spalvos, su trimis geltonos spalvos matinės masės iškilom akutėm, stiklinis (**nuotr.57:5**). Išmatavimai: skersmuo – 0,71x0,7x0,73 cm, aukštis – 0,71 cm, skylutės skersmuo – 0,25 cm, akučių skersmuo iki 0,5 cm.

58/4. **Karolis**, suspausto ruulo formos, juosvai žalsvos spalvos, su keturiom geltonos spalvos matinės masės iškilom akutėm, stiklinis (**nuotr.57:6**). Išmatavimai: skersmuo – 1,07x1,05 cm, h – 0,83 cm (per technologinį broką – 0,9 cm; h – per akutes – 1,22 cm), skylutės skersmuo – 0,39-0,42 cm, akutės netaisyklingos formos - siekia iki 0,64 cm skersmens. Technologinis brokas – ties viena skylute liko nenupjautas pakraštėlis.

58/5. **Karolis**, dvigubo nupjautais galais kūgio formos, gintarinis (**nuotr.57:7**). Išmatavimai: skersmuo – 0,8x0,9x0,9 cm, aukštis – 0,8 cm, skylutės skersmuo – 0,25 cm

58/6. **Karolis**, dvigubo ritinio formos, gintarinis (**nuotr.57:8**). Išmatavimai: skersmuo – vienos pusės – 0,72x0,71x0,72 cm, antros pusės – 0,71x0,7x0,7 cm; tarp jų griovelis – plotis – 0,15 cm, griovelio skersmuo – 0,62x0,63 cm, karolio h – 0,67 cm, skylutė – 0,3 cm.

59 (1270). **Dirbinio**, neaiškaus, gintarinio, nuoskala, 1,2x0,77x0,7 cm dydžio. Gali būti, kad tai ritinio formos karolio ar kabučio liekanos, nes viena kraštinė yra išgaubta. Paviršius apgludintas, retušo žymių nepastebėta. Visi lūžiai patinuoti.

Kapas Nr. 91 (**piešiniai 1, 2, 3**)

60 (1271). **Puodelis**, lipdytas, keramikinis (**pieš.1**). Išliko sveikas. Puodelis ties peteliais nežymiai išplatintas į išorę, angokraščio briauna šiek tiek atlenkta išorėn. Išorinės sienelės šviesios, vidinės – juosvos spalvos. Masėje daug grūsto granito trupinių. Aukštis – 9,7 – 10,4 cm, angos diametras – 8,3 – 9 cm, išorinis skersmuo – 10x10,7 cm, dugnelis – 8,5 – 9 cm skersmens. Puodelio sienelėje yra vertikalus įskilimas, dugnelis trūkęs į tris dalis. Trūkimo vietos tvirtintos PBMA 5 % tirpalu acetone ir gazu. Puodelis buvo užpildytas pilkšvu smėliu, kuriame rastas tik neapskaldytas akmeniukas, nežymaus rausvo atspalvio, su baltais intarpais. Akmeniukas yra 2,8 cm ilgio, 2,3 cm pločio ir 1,4 cm storio.

61 (1272). **Galąstuvus**, smiltainio, nugalaštais šonais, netaisyklingo keturkampio skerspjuvio (**pieš. 2:2**). Vienas galąstuvo galas yra užapvalintas., kitas - tarsi skersai pjautas iki pusės (?) ir laužtas. Pjovimo vieta aplyginta. Ilgis – 9,6 cm, galų išmatavimai – 3,5x3,8 cm ir 4,5x3,9 cm.

62 (1273). **Ietigalis**, įmovinis, profiliuota plunksna, geležinis (**pieš. 3:3**). Ilgis – 30,5 cm, plunksnos ilgis -22 cm, plotis – 5,5 cm (16 cm nuo smaigalio). Plunksnos skersinis pjūvis – rombo formos, briauna neišryškinta. Įmova ties plunksna yra 1,7 – 1,8 cm skersmens, įmovos skersmuo – 2,5 cm, diametras – 1,7. Ietigalis lūžęs į dvi dalis įmovos vietoje – dalis įmovos liko prikrodavusi prie įmovinio kirvio, o likusi ietigalio dalis – plunksna ir įmovos likutis sulipę su antrojo ietigalio plunksna.

63 (1274). **Ietigalis**, įmovinis, siaura plunksna ir ilga įmova, geležinis (**pieš. 3:2**). Bendras ilgis – 39,5 cm., plunksnos ilgis apytikriai turėtų būti apie 11 – 12 cm.. Įmovos skersmuo ties plunksna - 1,1-1,3 cm. Įmovos skersmuo yra 2,3 cm, vidinis – apie 1,3 cm. Tiksliai nustatyti plunksnos tipą ir ilgį bei plotį trukdo ją dengiantys korozijos produktai bei prie plunksnos prirūdijęs neaiškus pailgas geležinis dirbinys (?).

64 (1275). **Kirvis**, įmovinis, geležinis (**pieš. 3:1**). Kirvis yra 20,5 cm ilgio, ašmenys – 5,9 cm pločio, įmovos vietoje korpusas yra 4,8 cm skersmens, įmovos diametras – 3,8 cm, ir 10 cm gylio. Joje išliko mineralizuotos koto medienos likučiai. Ant korpuso vidurinės dalies, 6,5 cm nuo ašmenų, susiformavęs iš korozijos produktų stambus šašas žiedo pavidalo, 8 x 9 cm skersmens (gal tai kirvio laikyklio mineralizuotos liekanos?). Visas kirvio paviršius išrūdijęs, vietomis įtrūkęs. Prie kirvio korpuso, skersai įmovos prirūdijo dviejų ietigalių fragmentai – įmovų likučiai yra atitinkamai 15 ir 5 cm ilgio.

65 (1276). **Dalgis**, geležinis, 32 cm ilgio (**pieš. 2:1**). Geležtės plotis 2,1 cm (vidurinėje dalyje) – 2,6 cm (ties įkote). Ant vienos geležtės pusės, įstrižai jos išliko mineralizuotos karsto medienos pėdsakai. Dalgio įkotė 5 cm ilgio, prie jos paviršiaus prikrodavęs mineralizuotos koto medienos išilginis pluoštas, kurio liekanos yra 6,7 cm ilgio. Prie dalgio geležtės ašmenų, 6 cm nuo smaigalio, buvo susiformavęs šašas. Jį šalinant aptiktos įvijinio žalvarinio žiedo sunykusios liekanos (aprašytas žemiau). Šalia įkotės esatį šašą reikia tirti rentgenu (gal tai dėklo tvirtinimo elemento liekanos?).

66 (1277). **Žašlai**, trinariai, geležiniai (**pieš. 3:4**). Rasti perlenkti narelių sunėrimo vietoje taip, kad viena grandis ir vienas narelis liko vienoje pusėje. o du nareliai ir antroji grandis kitoje pusėje. 5,5 cm skersmens grandys ir 6,7-7 cm ilgio nareliai su 2 cm skersmens kilpelėmis galuose nukalti iš 0,7 cm skersmens vielos. Žašlai labai sunykę, sulūžę, paviršių dengia korozijos produktai.

67 (1278). **Sagtis**, diržo, su skardinio apkalo fragmentu, vario lydinio (**pieš. 2:2**). Sagtis netaisyklingos „D“ raidės įlenktu priekiu formos, siaurėjančiu liežuvėlio tvirtinimo pusėje korpusu. Yra 3,2-1,9 x 2,3 dydžio. Korpuso skersinis pjūvis yra ketvirtis

apskritimo, kurio pagrindas yra 0,4 cm pločio, sienelė 0,6 cm aukščio. 2,6 cm ilgio sagties liežuvėlis yra su skersiniu – 1,8 cm ilgio ir 0,4 cm pločio. Liežuvėlio paviršių dengia prikorodavęs prie ašelės 2cm ilgio ir 1,5 cm pločio apkalas, daryto iš pusiau perlenktos skardelės, fragmentas.

68 (1279). **Karolis**, daugiakampis, vario lydinio (?), pasidengęs juosva patina (**pieš. 2:7**). Tai stačiakampio formos su nukirstais kampais karolis, kurio paviršiuje tokiu būdu suformuotos 4 rombo pavidalo plokštumos. Jis yra 1,16 cm aukščio, 1x1 cm dydžio ir 0,5 cm skersmens skylute. Ant paviršiaus prikepusios nežymios organikos liekanos. Karolis prasto stovio, stipriai oksiduotas.

69 (1280). **Segės**, lankinės, fragmentas – **įvija**, vario lydinio (**pieš. 2:6**). Kape rasta tik pusė segės įvijos, be buoželės, 2,3 cm ilgio ir 0,9 cm skersmens. Įvija sukta ant geležinės šerdies iš 0,3 cm skersmens vario lydinio vielos, ją dengia mineralizuoti nuo geležies rūdžių organikos (?) ir medienos likučiai.

70 (1281). **Žiedas**, įvijinis, vario lydinio, iš pusapskrito (?) skerspjuvio 0,25 cm pločio ir 0,15 cm storio vielos. Buvęs apie 2 cm skersmens Labai sunykęs, preparuojant subyrėjo į fragmentus. Buvęs 1,5-2 cm ilgio, 6 apvijų. Sunykęs. Rastas prikepęs prie dalgio geležtės, per 9,5 cm nuo smaigalio.

71 (1282). **Įvija**, vario lydinio. Labai sunykusi, preparuojant subyrėjo. Buvusi 0,7 cm skersmens ir apie 2 cm ilgio. Apvijų skaičius neaiškus. Įvija sukta iš pusapskrito skerspjuvio 0,2 cm pločio ir 0,15 cm storio vielutės. Apvijų skaičius neaiškus.

72 (1283). **Smeigtuko**, lazdelinio, geležinio, fragmentas – adatos 1,7 cm ilgio ir 0,3 cm skersmens liekana. Ant jos išlikę mineralizuoti medienos fragmentai.

73 (1284). **Apkaliukas**, iš perlenktos perpūs vario lydinio skardelės. Ilgis buvęs apie 5 cm (po juo išliko 5 cm ilgio ir 1,7 cm pločio karsto medienos fragmentai, du vnt.) ir 1,1-1,3 cm pločio, su odos liekana tarp skardelių, kurios sutvirtintos dviem užplaktais nitais. Tarp jų buvęs 0,8 cm tarpelis. Labai sunykęs, preparuojant subyrėjo į fragmentus.

74 (1285). **Vainikai**, dantų. Preparuojant kliudyti. Išliko atskirais fragmentais.

75 (1286). **Pincetas**, geležinis, fragmentuotas. Rasta pinceto išplatinta apatinė dalis. Paviršius pasidengęs korozijos produktais (lūžio vieta taip pat), tarp kurių gali būti ir organikos liekanų. Ilgis – 7 cm, apatinės dalies plotis – 2,35 cm, storis – 1cm. viršutinės dalies plotis – 0,6 cm.

76 (1287). **Kalavijo**, trumpaašmenio, geležinio fragmentai, 2 vnt (**pieš. 2:3,4**). A. Kalavijo geležtės dalis - smaigalys, 8,7 cm ilgio ir 2,7 cm pločio ir 0,5 - 1 cm storio. Geležtės fragmento skersinis pjūvis yra „T“ raidės pavidalo. Ant geležtės lūžio vietos ir paviršaus susiformavo rūdžių šašas iš korozijos produktų ir smėlio. B. Kalavijo rankenos fragmentas – įkotės dalis, kuri yra 5,1 cm ilgio, stačiakampio skerspjuvio (1,6 x 0,6 cm dydžio). Ant įkotės paviršiaus išlikę nežymūs mineralizuoti išilginiai medienos pluošto likučiai. Apie lūžio vietą ir ant lūžio vietos susiformavo danga iš korozijos produktų ir smėlio.

Atsitiktiniai radiniai iš kapinyno teritorijos teritorijos

77 (1288). **Segė**, labai profiliuota, vario lydinio(**nuotr.66**). Segės ilgis 6,2 cm, plotis uždaros nepilno cilindro pavidalo įvijų vietoje 4,1 cm (įvijų skersmuo 1 cm), aukštis 2,2 cm. Liemenėlis (plotis 1,2 cm, storis 0,6 cm), pusės apskritimo skersinio pjūvio, siaurėja link kojelės, kuri užsibaigia skydeliu 1,95 cm pločio ir buožele. Adata ir lietinė užkaba neišliko. Rasta buvusiam R. Grigalausko lauke, kuris įtrauktas į saugomą paminklinę teritoriją. Radimvietės koordinatės: 100 m į ŠR nuo buvusio bandotakio ir per 1,5 m į PR nuo lauko ŠV pakraščio.

Radinių sąrašą paruošė archeologas Donatas Butkus.